

10.9.2025

KÄRSÄMÄKI-HAAPAVESI-SIIKALATVA

Tuulikangas tuulivoimapuistoalueen ja sähkönsiirtoreittien arkeologinen inventointi 2025

Tilaaaja:
A-Insinöörit Suunnittelu Oy

Toteuttaja:
Heilu Oy

KÄRSÄMÄKI-HAAPAVESI-SIIKALATVA

tuulivoimapuistoalueen ja sähkönsiirtoreittien arkeologinen inventointi 2025

Tiivistelmä

A-Insinöörit Oy on selvittämässä Kärsämäen Tuulikankaalle tuulivoimapuiston sijoittumista. Suunnittelun tässä vaiheessa tuulivoimapuistoon kuuluu enintään 9 tuulivoimalaa. Tarkasteluun kuuluu lisäksi kaksi sähkönsiirtoreittiä yhteensä 49 km pituudelta.

Osana tuulivoimapuiston rakentamisen ympäristövaikutusten arviointimenettelyjä Heilu Oy suoritti Tuulikankaan hankealueen sekä siihen liittyvien sähkönsiirtoreittien arkeologisen inventoinnin. Inventoinnin tavoitteena oli etsiä alueelta ennestään tuntemattomia arkeologisia kohteita sekä tarkastaa alueilta tunnetut kiinteät muinaisjäännökset ja havaintokohteet. Hankealueelta sekä sähkönsiirtoreiteiltä tunnettiin entuudestaan 23 arkeologista kohdetta, joista 15 oli havaintokohteita. Inventoinnin laativat FM Jussi-Pekka Hiltunen, FM Niko Liedes ja FM Maria Södö. Inventoinnin maastotyöt tehtiin 10.6, 12.6., 23.6., 26.6. & 15.7.2025.

Inventoinnin tuloksena löydettiin kuusi uutta arkeologista kohdetta, joista kiinteäksi muinaisjäännökseksi ehdotetaan kohteita Maljaoja 3 ja Murtosalon. Neljää kohdetta, jotka ovat Paskonkaarto 3, Jylenneva, Honkaperä ja Piipsankallio 4, ehdotetaan muuksi kulttuuriperintökohteeksi.

Kartta 1. Lähestymiskartta.

Inventointialueet sijaitsevat sinisen neliön sisäpuolella.

Sisällysluettelo

---

1. Johdanto	5
2. Alueen lähtötietoja.....	8
2.1. Ympäristö ja historia	8
2.2. Tunnetut arkeologiset kohteet ja aikaisemmat tutkimukset.....	12
3. Arkeologinen inventointi	13
3.1. Esityöt	13
3.2. Maastotyöt ja raportointi.....	13
4. Tulokset ja yhteenveto	16
Kohdeluettelo.....	17
5. Arkeologiset kohteet (* uusi kohde)	19
Kiinteät muinaisjäännökset	19
5.1. Halkokorpi.....	19
5.2. Vihtasaari	21
5.3. Kettukallio	23
5.4. Kettukallio 2	25
5.5. Pääkallio.....	27
5.6. Kettukallio 3	30
5.7. Paskoräme	32
5.8. Ristisenmutkanräme	34
5.9. Paskonkaarto 2	36
5.10. Kanakallio.....	38
5.11. Ristisenkankaat 3	40
5.12. Ristisenkankaat 4.....	42
5.13. Jylenkallio.....	45
5.14. Maljaoja 3*	47
5.15. Murtosalon*	49
5.16. Kärryheitonkangas	52
5.17. Isoaava	54
5.18. Paskokangas	56
5.19. Paskokangas 3	58
5.20. Kotakangas.....	60
5.21. Siikaniemi	62

5.22. Siikaniemenkallio.....	64
5.23. Heikinneva	66
Muut kulttuuriperintökohteet.....	68
5.24. Paskonkaarto 3*	68
5.25. Jylenneva*	72
5.26. Honkaperä*	76
5.27. Savontie	80
5.28. Siikaniemi 3.....	82
5.29. Piipsankallio 4*.....	85
Lähteet.....	88

Karttaluettelo

Kartta 1. Lähestymiskartta.....	1
Kartta 2. Yleiskartta tuulivoimapuiston hankealueesta.....	6
Kartta 3. Yleiskartta pohjoiseen kulkevalta suunnitellulta sähkölinjalta.	6
Kartta 4. Yleiskartta luoteeseen kulkevalta suunnitellulta sähkölinjalta.....	7
Kartta 5. Ortokuvakartta tuulivoimapuiston alueesta.....	8
Kartta 6. Tarkastetut alueet suunnitellulla tuulivoimala-alueella.	14
Kartta 7. Tarkastetut alueet pohjoiseen kulkevalla suunnitellulla sähkönsiirtoreitillä.	14
Kartta 8. Tarkastetut alueet pohjoiseen kulkevalla suunnitellulla sähkönsiirtoreitillä.....	15
Kartta 9. Tarkastetut alueet luoteeseen kulkevalla suunnitellulla sähkönsiirtoreitillä.....	15
Kartta 10. Yleiskartta tuulivoimapuiston hankealueesta ja arkeologisista kohteita.	18
Kartta 11. Yleiskartta sähkönsiirtoreiteistä ja arkeologisista kohteista.....	18
Kartta 12. Halkokorpi 1 kohdekartta.....	20
Kartta 13. Vihtasaari kohdekartta.....	22
Kartta 14. Kettukallio kohdekartta.....	24
Kartta 15. Kettukallio 2 kohdekartta.	26
Kartta 16. Pääkallio kohdekartta.	28
Kartta 17. Kettukallio 3 kohdekartta.	31
Kartta 18. Paskoräme kohdekartta.	33
Kartta 19. Ristisenmutkanräme kohdekartta.	35
Kartta 20. Paskonkaarto 2 kohdekartta.....	37
Kartta 21. Kanakallio kohdekartta.	39
Kartta 22. Ristisenkankaat 3 kohdekartta.....	41
Kartta 23. Ristisenkankaat 4 kohdekartta.	43
Kartta 24. Jylenkallio kohdekartta.	46
Kartta 25. Maljaoja 3 kohdekartta.....	48
Kartta 26. Murtosalon kohdekartta.	50

Kartta 27. Kärkyheitonkangas kohdekartta.	53
Kartta 28. Isoaava kohdekartta.	55
Kartta 29. Paskokangas kohdekartta.	57
Kartta 30. Paskokangas 3 kohdekartta.	59
Kartta 31. Kotakangas kohdekartta.	61
Kartta 32. Siikaniemi kohdekartta.	63
Kartta 33. Siikaniemenkallio kohdekartta.	65
Kartta 34. Heikinneva kohdekartta.	67
Kartta 35. Paskonkaarto 3 kohdekartta.	69
Kartta 36. Jylenneva kohdekartta.	73
Kartta 37. Honkaperä kohdekartta.	77
Kartta 38. Savontie kohdekartta.	81
Kartta 39. Siikaniemi 3 kohdekartta.	83
Kartta 40. Piipsankallio 4 kohdekartta.	86

Arkistotiedot

Tutkimustyyppi:	Arkeologinen inventointi
Tutkimuksen tekijä:	Heilu Oy / FM Jussi-Pekka Hiltunen, FM Niko Liedes ja FM Maria Södö
Kenttätyöaika:	10.6., 12.6., 23.6., 26.6. 15.7.2025
Tutkimusten rahoittaja:	A-Insinöörit Suunnittelu Oy
Lähialueen aikaisemmat tutkimukset:	Jaana Itäpalo inventointi 2018 Jaana Itäpalo inventointi 2020 Hans-Peter Schulz inventointi 2020 Jaana Itäpalo inventointi 2021 Jaana Itäpalo & Hans-Peter Schulz inventointi 2021 Timo Sepänmaa, Antti Bilund, Hannu Poutiainen & Timo Jussila inventointi 2023. Jaana Itäpalo & Hans-Peter Schulz inventointi 2022–2023
Taustakartat	Maanmittauslaitoksen karttakuvapalvelusta (WMTS) 08/2025 Maanmittauslaitoksen 5 p aineiston käyttölisenssit MML 2366565345/05 00 00/2025 ja MML 7867786022/05 00 00/2025
Koordinaatisto	ETRS-TM35FIN, korkeus N2000
Maanmittauslaitoksen 5 p aineiston käyttölisenssit	MML 2366565345/05 00 00/2025 ja MML 7867786022/05 00 00/2025

Kansikuva: Hankealueelta luoteeseen lähtevän sähkölinjan varrella olevaa Siikaniemeä. Koillise Kuva: NL.

Raportin kuvat: Jussi-Pekka Hiltunen (JH), Niko Liedes (NL) ja Maria Södö (MS).

1. Johdanto

A-Insinöörit Suunnittelu Oy on selvittämässä tuulivoimapuiston ja siihen liittyvien sähkönsiirtoreittien sijoittumista Kärämäen Tuulikankaan alueelle. Suunniteltu tuulivoimapuisto sisältää enintään 9 voimalaa noin 1614 hehtaarin kokoisella alueella. Tuulivoimapuistoon liitettävien kahden sähkölinjan yhteispituus on noin 49 kilometriä. Sähkölinjat sijoittuvat selvitysalueen pohjoispuolelle ja länsiluoteiselle puolelle, ja ne liitetään Siikalatvassa ja Haapavedellä kulkeviin jo olemassa oleviin sähkölinjoihin. Tuulivoimaloiden yhteyteen rakennettavien uusien tieosuuksien yhteispituus on noin 5 kilometriä.

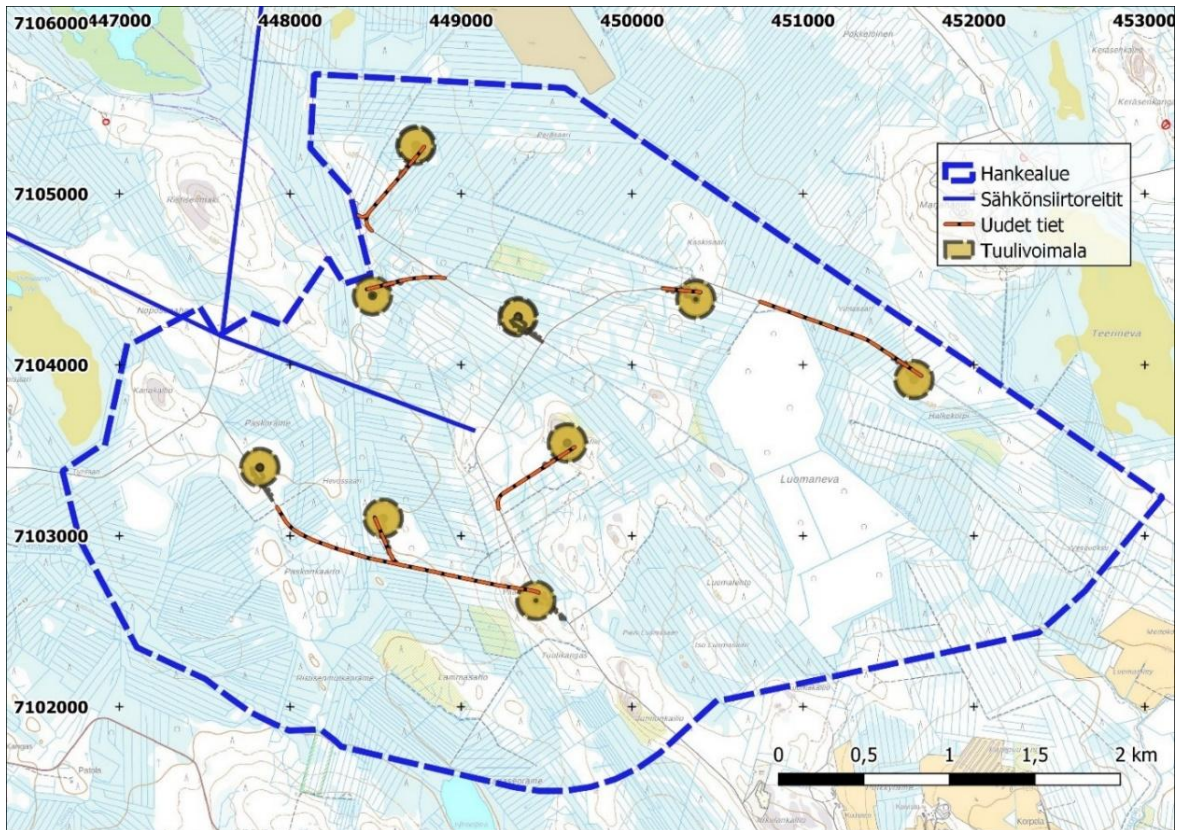
Osana suunnittelutyön ympäristöselvityksiä Heilu Oy laati tuulivoimapuiston alueella ja suunnitelluilla sähkönsiirtoreiteillä arkeologisen inventoinnin. Inventoinnin tavoitteena oli etsiä alueilta ennestään tuntemattomia arkeologisia kohteita sekä tarkastaa alueilta tunnetut arkeologiset kohteet ja havaintokohteet.

Inventoinnin maastotyöt toteuttivat Heilu Oy:n arkeologit FM Jussi-Pekka Hiltunen, FM Maria Södö ja FM Niko Liedes. Inventoinnin maastotyöt tehtiin viiden päivän aikana (7,5 henkilötyöpäivää). Esitöiden valmistelut teki FM Jussi-Pekka Hiltunen. Inventoinnin raportti laadittiin elokuussa 2025. Raportin laati FM Niko Liedes.

Kuva 1. Suunnittelun voimalan aluetta Kettukalliolla. Luoteeseen. Kuva: JH.

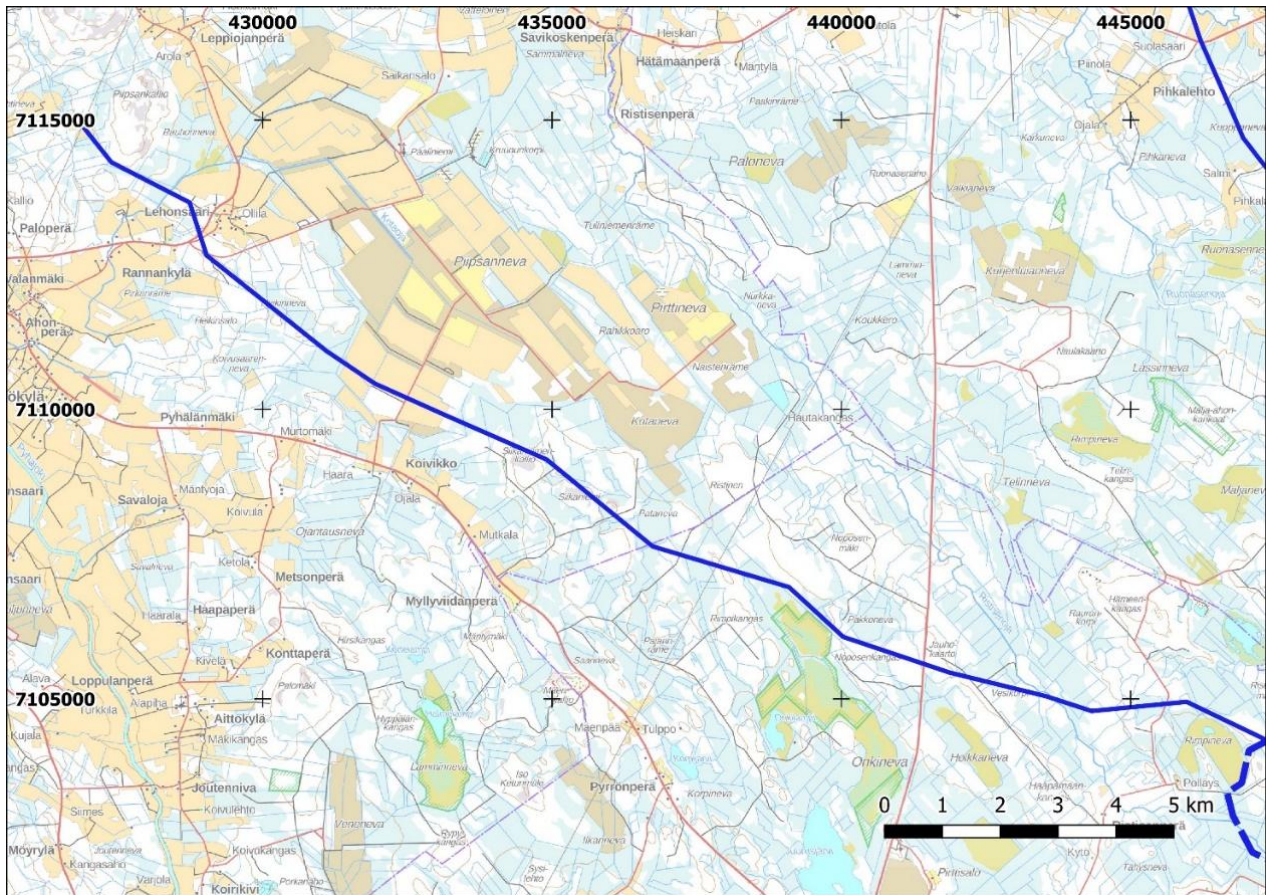
Kartta 2. Yleiskartta tuulivoimapaiston hankealueesta.

Kartta 3. Yleiskartta pohjoiseen kulkevalta suunnitellulta sähkölinjalta.

Sähkölinja on merkitty tummansinisellä viivalla.

Kartta 4. Yleiskartta luoteeseen kulkevalta suunnitellulta sähkölinjalta.

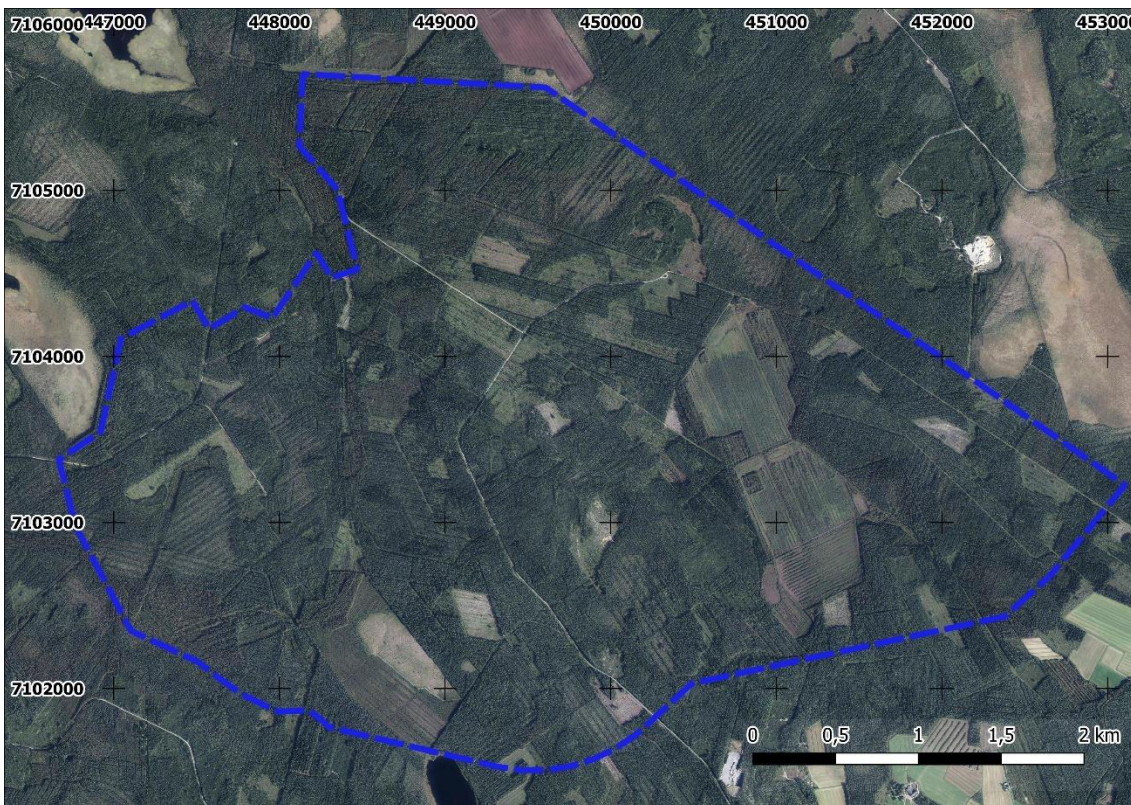
Sähkölinja on merkitty tummansinisellä viivalla.

2. Alueen lähtötietoja

2.1. Ympäristö ja historia

Suunniteltu tuulivoimapuistoalue sijaitsee Kärämäen kunnassa noin 10 kilometriä Kärämäen keskustasta koilliseen. Tuulivoimapuisto on pääosin talousmetsää ja ojitettuja kosteikkoja, joissa on kuivempia metsäsaarekkeitä ja -kankaita sekä kallioalueita. Suunnitellut tuulivoimaloiden paikat painottuvat hankealueen kangas- ja kallioalueille. Hankealue on pääosin asumatonta, lukuun ottamatta yhtä yksittäistä mökkipihaa alueen keskiosassa Kettukalliosta 0,5 kilometriä länteen. Alueen itäosassa sijaitsee käytöstä poistettu turvetuotantoalue Luomaneva.

Kartta 5. Ortokuvakartta tuulivoimapuiston alueesta.

Hankealueen rajat on merkitty tummansinisellä katkoviivalla.

Kuva 2. Kaskisaaren aluetta hankealueen koillisosassa. Koilliseen. Kuva: JH.

Tuulivoimapuiston metsämaasto on pääosin metsätalouskäytössä ja koostuu havu- ja sekapuumetsistä. Selvitysalue sijoittuu korkeusvälille noin 115–140 m mpy ja on korkeimmillaan Kettukallion ja Junnonkallion huipuilla. Matalimmillaan selvitysalue on kosteikkoalueilla. Selvitysalueen maaperä on pääsääntöisesti sekalajitteista maalajia ja kalliota alueen keskiosassa. Selvitysalueen reunoilla olevat ojitetut kosteikot koostuvat pääosin turvekerroksista ja sekalajitteisista maalajeista.

Pohjoiseen Siikalatvalle kulkevan suunnitellun sähkölinjan maasto koostuu sekalajitteisista kangasalueista sekä niiden välissä olevista ojitetuista kosteikkoalueista. Sähkölinjan loppuvaiheilla on lisäksi Paskokangas-niminen harjujakso. Länsiluoteeseen Haapavedelle kulkevan sähkölinjan varrella maasto vaihtelee kangasalueiden sekä ojitettujen suo- ja kosteikkoalueiden välillä. Haapavedelle kulkevalla linjalla on lisäksi kolme kallioaluetta, jotka ovat Siikaniemi, Siikaniemenkallio ja Piipsankallio.

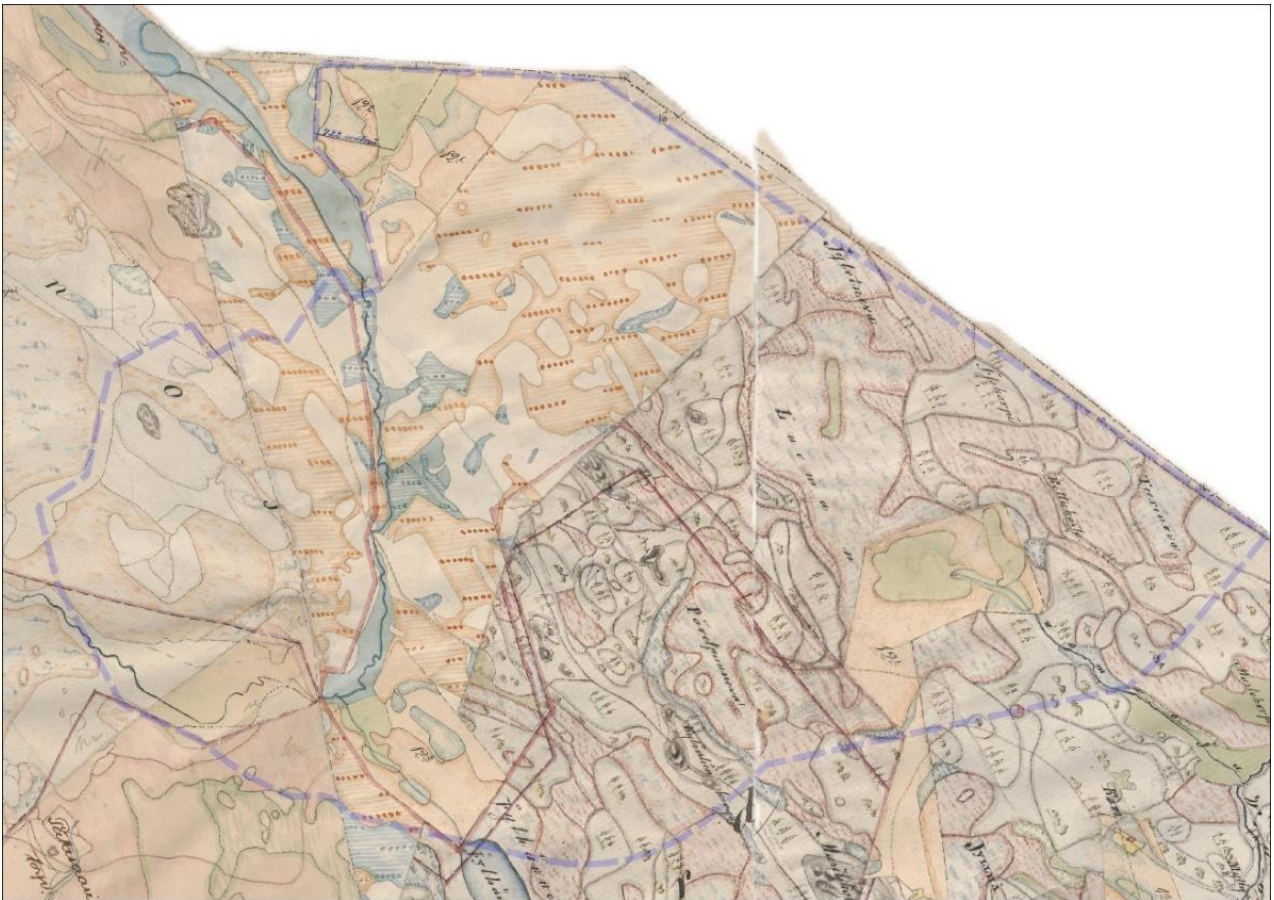
Selvitysalueita ja sähkönsiirtoreittien aluetta kuvaavista vanhoista kartoista tarkastettiin vuoden 1769 Piippolan toimeenpanokartta, vuoden 1847 Kärämäen toimeenpanokartta, vuoden 1851 Saviselän toimeenpanokartta, sekä vuosina 1846 ja 1870 tehdyt pitäjänkartat Kärämäeltä, Piippolasta, Pulkkilasta ja Haapavedeltä. Alueen maankäyttöä tarkasteltiin lisäksi Paikkatietoikkunasta löytyvien historiallisten ilmakuvien avulla.

Aluetta kuvaaviin pitäjänkarttoihin on lähinnä merkitty alueella sijaitsevia vesistöjä sekä kylien ja pitäjäiden ja kruununmaiden välisiä rajoja. Tutkimusalueet ovat karttojen perusteella olleet

asumattomia ja pääosin metsä- ja suomaastoa. Piippolan vuoden 1846 pitäjänkarttaan on merkitty talvitie, joka risteää pohjoiseen kulkevan suunnitellun sähköreitin kanssa Siikalatvan Tammikkinevassa (Kuva 5). Talvitien ja sähkönsiirtoreitin risteys Tammikkinevassa tarkastettiin inventoinnin aikana, mutta alueella ei tehty havaintoja talvitien pohjasta.

Suunnitellun tuulivoimapuiston selvitysalueen koillislaidalla sijaitsee Kaskisaari-niminen saareke, jonka nimi viittaa kaskeamiseen. Kaskisaaren alue tarkistettiin inventoinnin aikana, eikä alueella tehty uusia havaintoja, jotka viittaisivat arkeologisiin kohteisiin (Kuva 2).

Kuva 3. Hankealue vuoden 1846 pitäjänkartalla.

Hankealueen rajat on merkitty himmennetyllä sinisellä katkoviivalla.

Kuva 4. Hankealue vuosien 1847 ja 1851 isojaon toimeenpanokartoilla.

Hankealueen rajat on merkitty himmennetyllä sinisellä katkoviivalla.

Kuva 5. Talvitien ja suunnitellun sähkölinjan risteys Piippolan vuoden 1846 pitäjänkartalla.

Suunniteltu sähkönsiirtoreitti on merkitty himmennetyllä sinisellä viivalla.

2.2. Tunnetut arkeologiset kohteet ja aikaisemmat tutkimukset

Tuulivoimapuiston hankealueelta tunnettiin entuudestaan 10 havaintokohdetta, jotka ovat Maanmittauslaitoksen 5p-laserkeilausaineistosta havaittuja mahdollisia tervahautoja. Kohteita ei ollut tarkastettu maastossa ennen inventointia. Pohjoiseen suuntaavan sähkölinjan varrelta tunnettiin entuudestaan kiinteät muinaisjäännökset Ristisenkankaat 3, Ristisenkankaat 4, Jylenkallio, Paskokangas ja Paskokangas 3, joista viimeisin on hiilimiilu ja muut ovat tervahautoja. Lisäksi pohjoislinja risteää muun kulttuuriperintökohteen Savontie kanssa. Länsiluoteeseen Haapavedelle suuntaavalta linjalta tunnettiin entuudestaan tervahauta Siikaniemi sekä muu kulttuuriperintökohde Siikaniemi 3, johon lukeutuu neljä louhimiseen liittyvää kiviröykkiötä. Sähkölinjojen vaikutusalueelta tunnettiin myös entuudestaan viisi havaintokohdetta. Hankealueen maaperän ja topografian perusteella potentiaalisimmat alueet sijoittuivat alueen keskivaiheilla olevalle kangas- ja kallioalueelle sekä hankealueen laidoilla kosteikkojen keskellä oleville kuivemmille saarekkeille.

Alueella tehty aikaisemmat tutkimukset keskittyvät tässä raportissa käsiteltävien sähkönsiirtoreittien vaikutusalueille. Pohjoiseen Siikalatvaan kulkevan sähkölinjan alueella on aiemmin inventoitu Keski-Pohjanmaan ArkeologiaPalvelun Hans-Peter Schulzin toimesta vuonna 2020 Tuulikaarron tuulivoimapuiston inventoinnissa, Jaana Itäpalon toimesta vuonna 2020 Piippolan kirkonkylän osayleiskaavan inventoinnissa sekä Itäpalon ja Schulzin toimesta vuosina 2022–2023 Uljuan tuulivoimapuiston laajennusosien ja voimajohtoreittien inventoinnissa. Mikroliitti Oy:n Sepänmaa, Bilund, Poutiainen ja Jussila ovat myös inventoineet alueella Metsälinja II -voimajohtolinjan arkeologisen inventoinnin yhteydessä. Haapavedelle johtavan suunnitellun sähkölinjan vaikutusalueella on aiemmin inventoitu Itäpalon toimesta vuonna 2018 Piipsannevan tuulivoimapuiston inventoinnissa sekä Itäpalon toimesta vuonna 2021 Piipsannevan kiviainesottoalueen inventoinnissa. Tässä raportissa käsiteltävät jo aiemmin tunnetut kiinteät muinaisjäännökset sekä muut kulttuuriperintökohteet ovat paljolti edellä mainittujen inventointien aikana löydettyjä kohteita.

3. Arkeologinen inventointi

3.1. Esityöt

Esitöissä hankealuetta kuvaavia historiallisia karttoja (1700–1900-luvuilta) haettiin Kansallisarkiston Astia-verkkopalvelusta, Maanmittauslaitoksen Kiinteistötietojärjestelmästä sekä Jyväskylän yliopiston julkaisuarkistosta. 1900-luvun peruskarttoja tarkasteltiin paikkatietoaineistojen latauspalvelun Paitulin WMS-katselurajapintoina. Asemoimattomat vanhat kartat asemoitiin nykykartan päälle. Vanhat peruskartat ovat valmiiksi asemoituja WMS-katselupintoina. Vanhoista kartoista tarkasteltiin inventointialueelle sijoittuvia mahdollisesti arkeologisesti mielenkiintoisia kohtia, kuten historiallisen ajan asutusta ja rajamerkkejä. Maanmittauslaitoksen sivustolta ladattiin 5p laserkeilausaineisto, josta etsittiin arkeologisesti mielenkiintoisia maastonmuotoja, kuten asumuspainanteita tai tervahautoja. Inventoitavalta aineelta käytiin läpi myös Maanmittauslaitoksen ortokuvakartta ja Geologisen tutkimuskeskuksen tuottama 200k-maaperäaineisto.

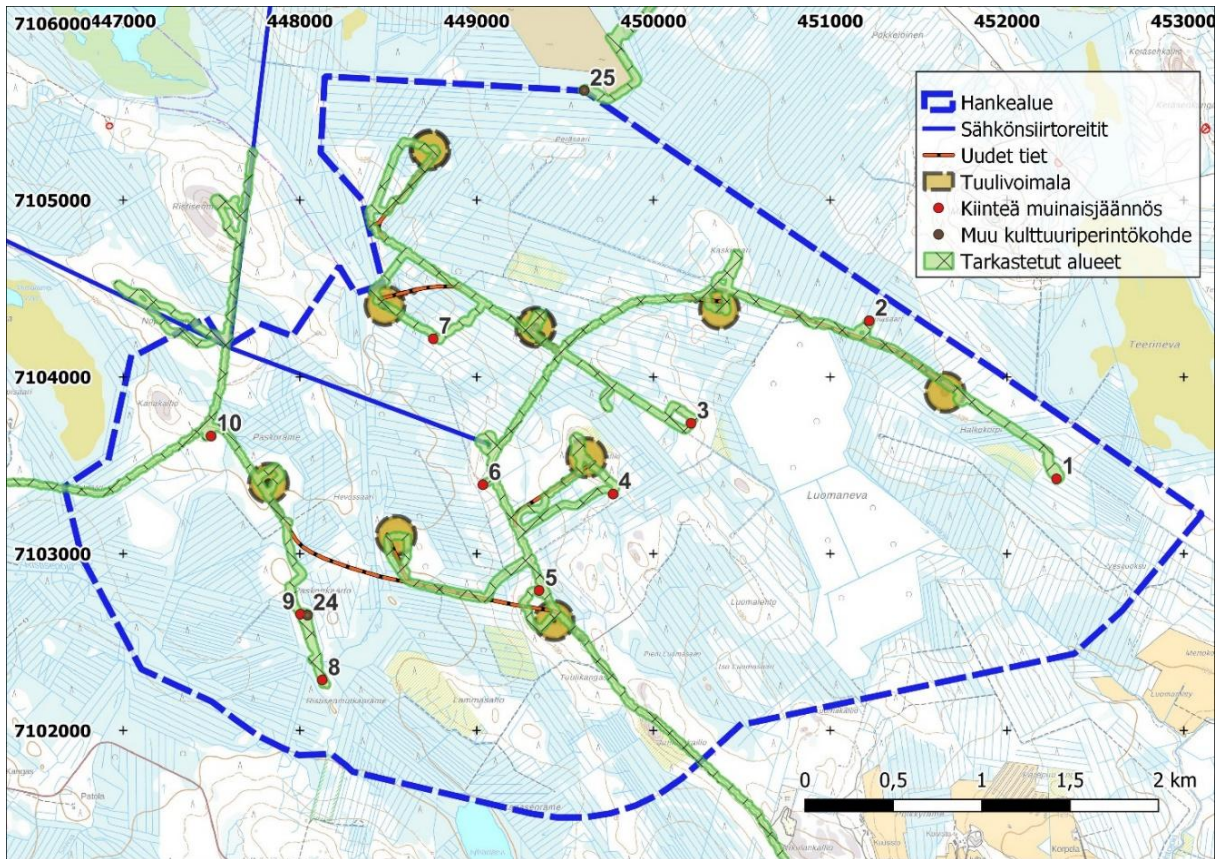
Ennen maastotöitä käytiin läpi myös alueen vesistöhistoriaa ja tunnettujen arkeologisten kohteiden tietoja. Kohdetietoja ja aikaisempien arkeologisten tutkimusten raportteja tarkasteltiin Museoviraston ylläpitämästä Kulttuuriympäristön palveluikkunasta (www.kyppi.fi). Ennen maastotöitä oltiin myös yhteydessä alueelliseen vastuumuseoon työn toteuttamisesta, maastotöiden kohdentamisesta sekä mahdollisista uusista irtolöydöistä.

3.2. Maastotyöt ja raportointi

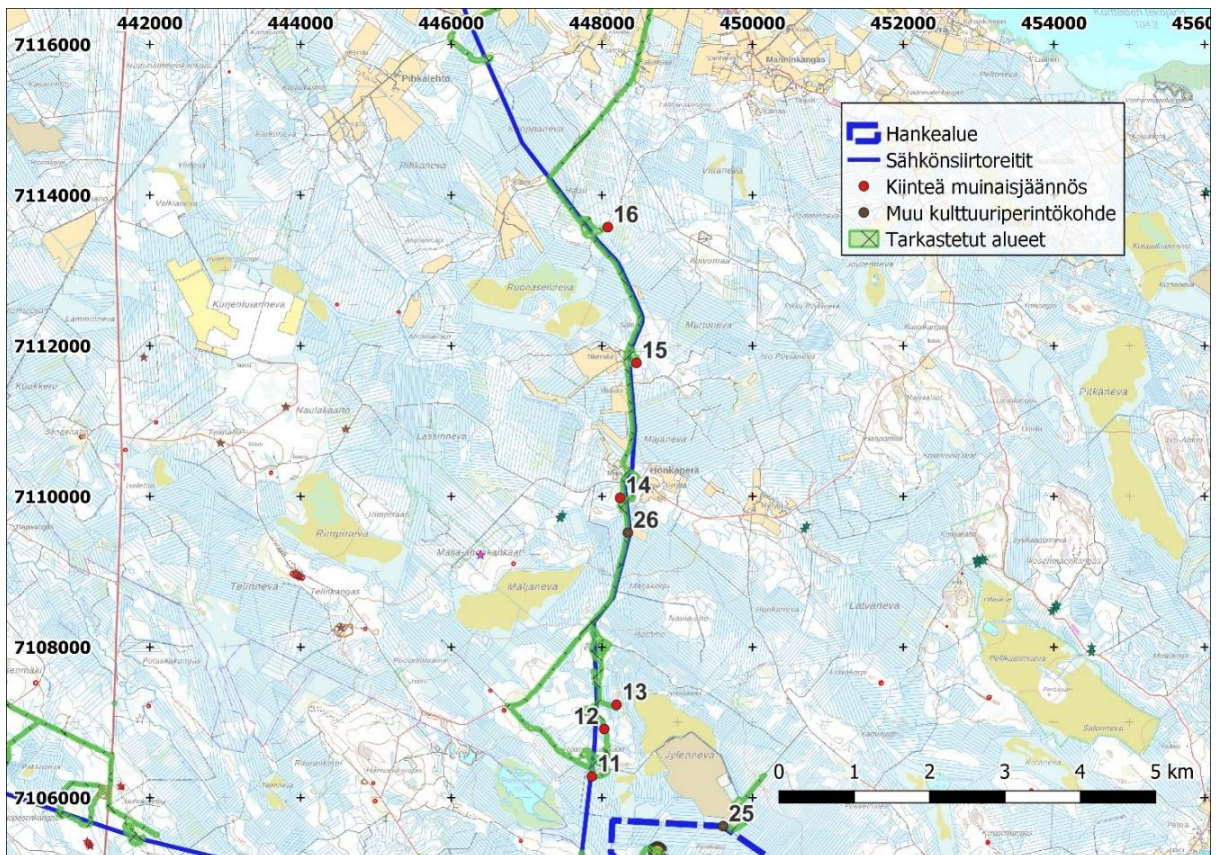
Inventoinnin maastotyöt tehtiin viitenä päivänä 10.6., 12.6., 23.6., 26.6. & 15.7.2025 (7,5 henkilötyöpäivää). Maastotöistä vastasivat Heilu Oy:n arkeologit Jussi-Pekka Hiltunen, Niko Liedes ja Maria Södo. Inventoinnin maastotyöt kohdistettiin valmisteluiden perusteella potentiaalisiksi määritellyille alueille hankealueen sisällä ja sähkönsiirtoreittien vaikutusalueilla. Inventointimetodina oli silmämääräinen havainnointi. Hankealueella tarkastettiin suunniteltujen voimaloiden paikat ja niiden lähiympäristöt sekä suunnitellut uudet tielinjaukset. Sähkönsiirtoreittien varrelta arkeologisesti potentiaalisiksi arvioituja metsäosuuksia tarkastettiin pääosin noin sadan metrin etäisyydeltä reitin molemmin puolin. Arkeologiselta potentiaaliltaan vähäisemmäksi arvioidut alueet, kuten suot ja ojitetut kosteikot, jätettiin pienemmälle huomiolle ja tarkastettiin läheisiltä teiltä ja poluilta käsin.

Arkeologisia kohteita ja inventoinnin kulkua dokumentoitiin sanallisella kuvauksella, valokuvaamalla sekä tallentamalla maastossa tehdyt havainnot ja kuljetut reitit käsi-GPS-paikantimella (Garmin Montana 610 ja Garmin GPSMAP 66i, tarkkuus +/- 5–10 m). Kartat piirrettiin puhtaaksi QGIS-paikkatieto-ohjelmassa. Inventointiraportin laati Niko Liedes elokuussa 2025.

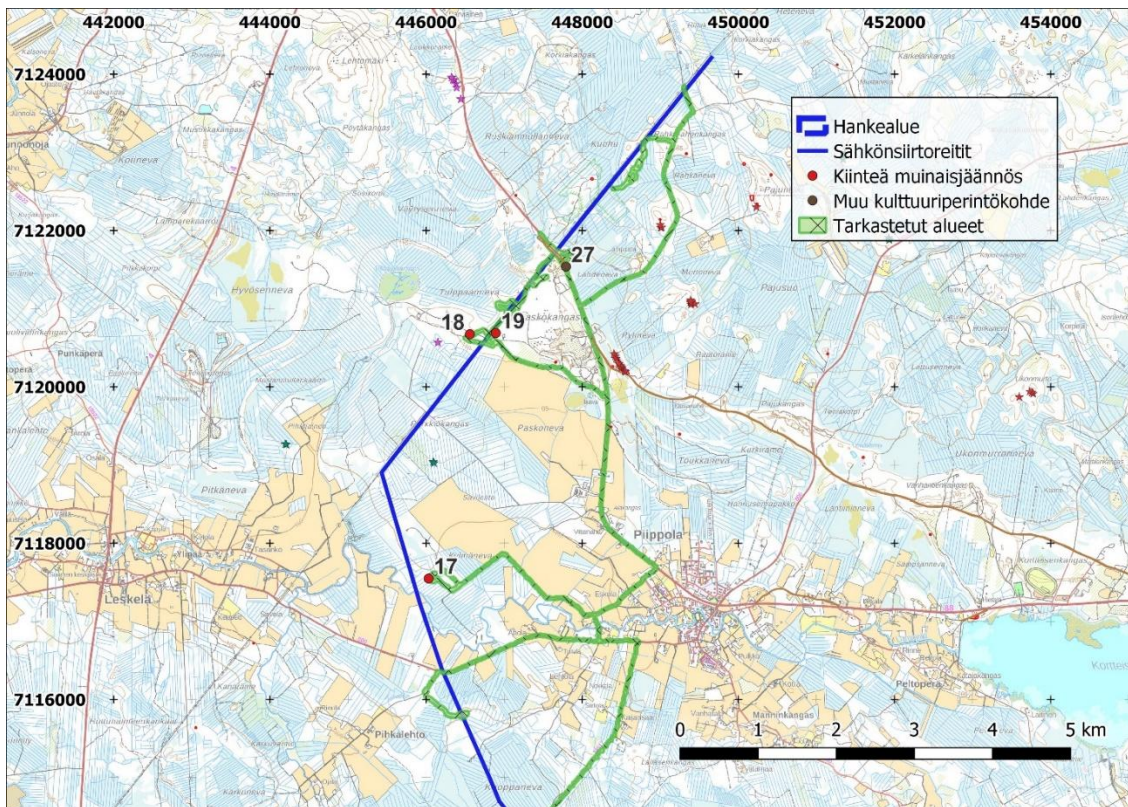

Kartta 6. Tarkastetut alueet suunnitellulla tuulivoimala-alueella.

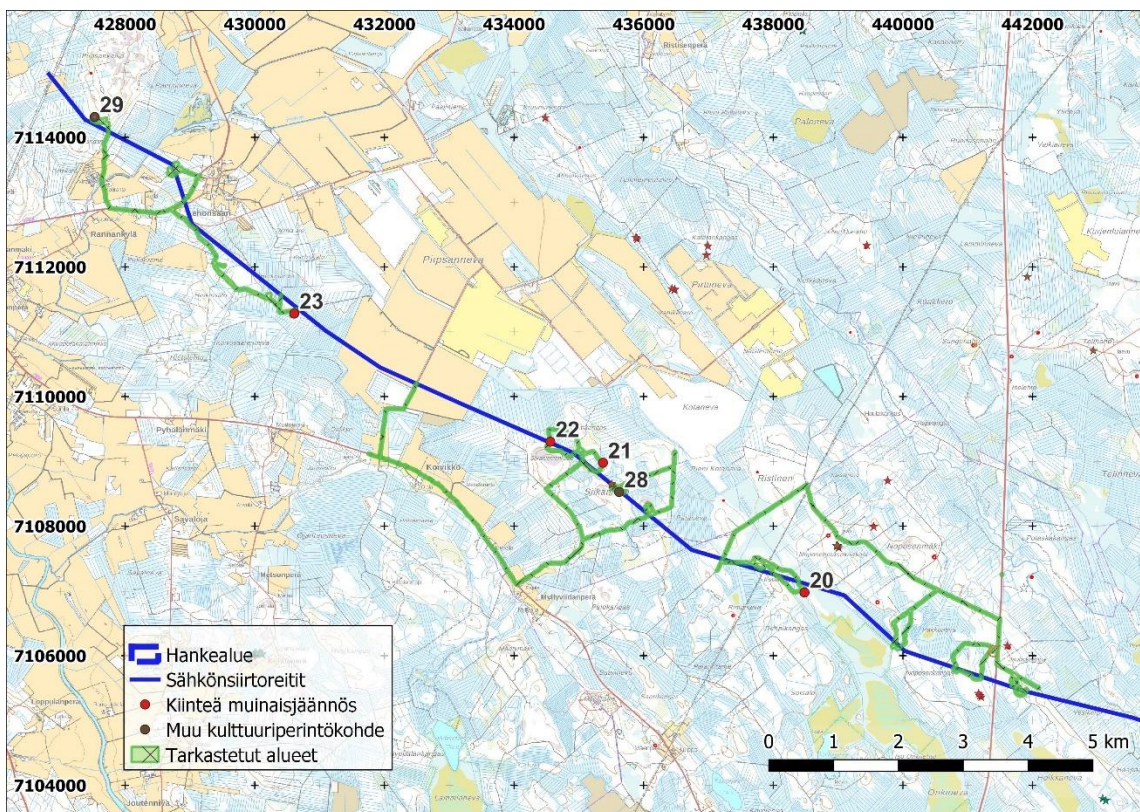

Kartta 7. Tarkastetut alueet pohjoiseen kulkevalla suunnitellulla sähkösiirtoreitillä.

Kartta 8. Tarkastetut alueet pohjoiseen kulkevalla suunnitellulla sähkösiirtoreitillä.

Kartta 9. Tarkastetut alueet luoteeseen kulkevalla suunnitellulla sähkösiirtoreitillä.

4. Tulokset ja yhteenveto

Ennen inventointia tuulivoimapuiston hankealueelta ja sähkönsiirtoreittien varrelta tunnettiin entuudestaan kuusi kiinteää muinaisjäännöstä, joista viisi on tervahautoja (5.11. Ristisenkankaat 3, 5.12. Ristisenkankaat 4, 5.13. Jylenkallio, 5.18. Paskokangas, & 5.21. Siikaniemi) ja yksi on hiilimiilu (5.19. Paskokangas 3). Inventoitavalta alueelta tunnettiin entuudestaan kaksi muuta kulttuuriperintökohdetta, jotka ovat 5.27. Savontie ja 5.28. Siikaniemi 3. Savontie on historiallinen tienpohja ja Siikaniemi 3 on louhospaikka.

Hankealueelta ja sähkönsiirtoreittien varrelta tarkastettiin yhteensä 15 havaintokohdetta, jotka kaikki ovat tervahautoja. Tarkastettujen havaintokohteiden muinaisjäännösstatusta ehdotetaan muutettavaksi kiinteäksi muinaisjäännökseksi.

Tuulivoimapuiston hankealueelta tavattiin kuusi uutta arkeologista kohdetta, joista kahta ehdotetaan kiinteäksi muinaisjäännökseksi (5.14. Maljaoja 3 & 5.15. Murtosalo) ja neljää ehdotetaan muuksi kulttuuriperintökohteeksi (5.24. Paskonkaarto 3, 5.25. Jylenneva, 5.26. Honkaperä & 5.29. Piipsankallio 4). Maljaoja 3 on tervahauta ja Murtosalo on hiilimiilu. Kohteet Paskonkaarto 3, Jylenneva ja Honkaperä ovat rajamerkkejä, ja Piipsankallio 4 on talonpohja.

Arkeologisen inventoinnin jälkeen hankealueelta tunnetaan yhteensä 29 arkeologista kohdetta, joista 23 on kiinteitä muinaisjäännöksiä ja 6 on muita kulttuuriperintökohteita.

Heilu Oy

25.8.2025

Jussi-Pekka Hiltunen, Niko Liedes ja Maria Södö

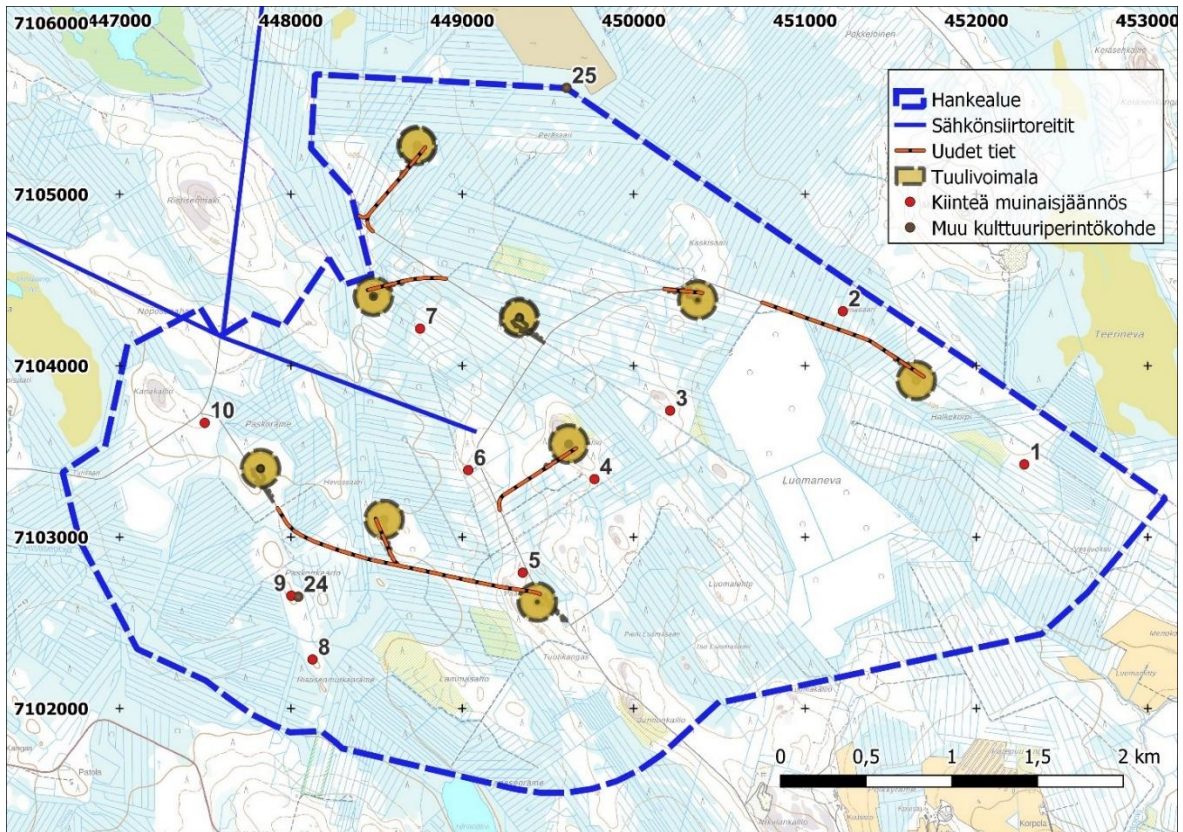
10.9.2025

Kalle Luoto

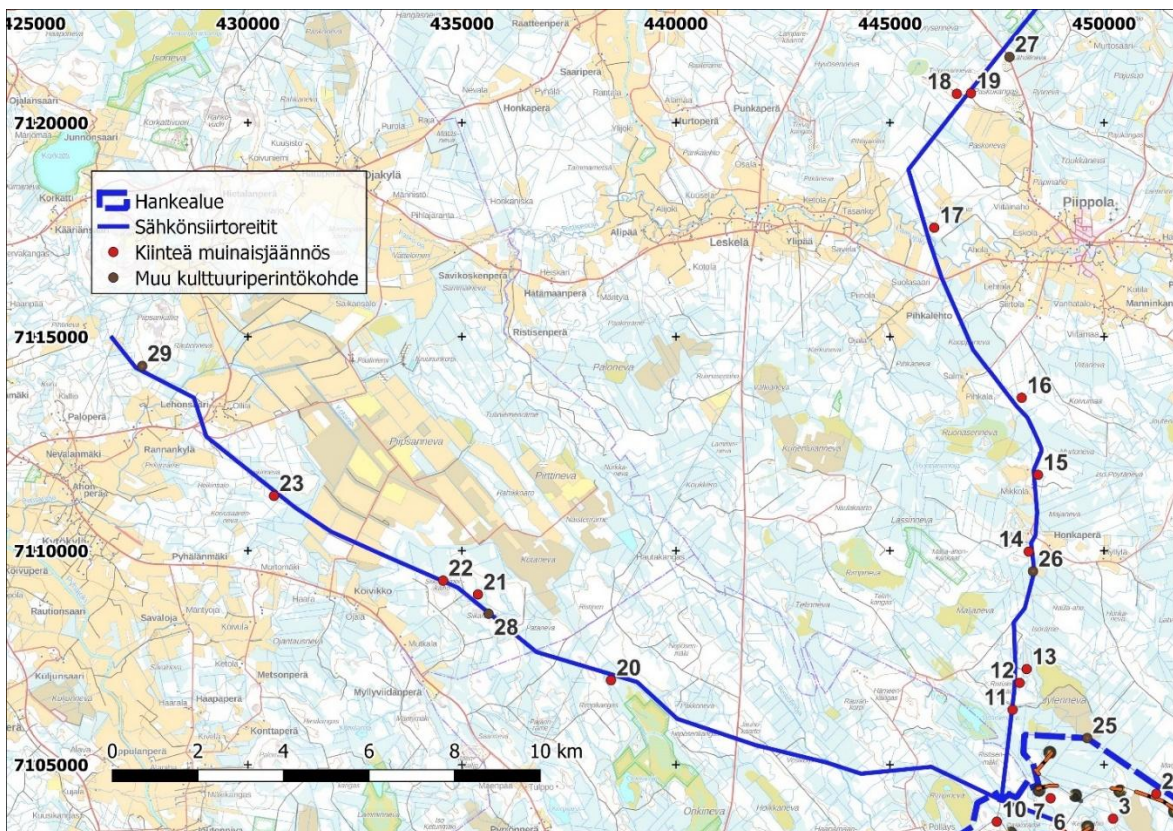
Kohdeluettelo

Nro	Nimi	Kunta	Mj-tunnus	Mj-status	Tyyppi	Tarkenne	Ajoitus
KIINTEÄT MUINAISJÄÄNNÖKSET							
1	Halkokorpi	Kärsämäki	1000082714	kiinteä muinaisjäännös	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen
2	Vihtasaari	Kärsämäki	1000082953	kiinteä muinaisjäännös	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen
3	Kettukallio	Kärsämäki	1000082671	kiinteä muinaisjäännös	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen
4	Kettukallio 2	Kärsämäki	1000082696	kiinteä muinaisjäännös	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen
5	Pääkallio	Kärsämäki	1000082690	kiinteä muinaisjäännös	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen
6	Kettukallio 3	Kärsämäki	1000082934	kiinteä muinaisjäännös	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen
7	Paskoräme	Kärsämäki	1000082679	kiinteä muinaisjäännös	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen
8	Ristisenmutkanräme	Kärsämäki	1000082657	kiinteä muinaisjäännös	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen
9	Paskonkaarto 2	Kärsämäki	1000082688	kiinteä muinaisjäännös	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen
10	Kanakallio	Kärsämäki	1000082672	kiinteä muinaisjäännös	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen
11	Ristisenkankaat 3	Siikalatva	1000040217	kiinteä muinaisjäännös	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen
12	Ristisenkankaat 4	Siikalatva	1000040219	kiinteä muinaisjäännös	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen
13	Jylenkallio	Siikalatva	1000040224	kiinteä muinaisjäännös	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen
14	Maljaaja 3	Siikalatva	uusi kohde	kiinteä muinaisjäännös	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen
15	Murtosalo	Siikalatva	uusi kohde	kiinteä muinaisjäännös	työ- ja valmistuspaikat	hiilimiilut	historiallinen
16	Kärryheitonkangas	Siikalatva	1000082512	kiinteä muinaisjäännös	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen
17	Isoaava	Siikalatva	1000082555	kiinteä muinaisjäännös	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen
18	Paskokangas	Siikalatva	1000039897	kiinteä muinaisjäännös	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen
19	Paskokangas 3	Siikalatva	1000046802	kiinteä muinaisjäännös	työ- ja valmistuspaikat	hiilimiilut	historiallinen
20	Kotakangas	Kärsämäki	1000082737	kiinteä muinaisjäännös	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen
21	Siikaniemi	Haapavesi	1000034495	kiinteä muinaisjäännös	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen
22	Siikaniemenkallio	Haapavesi	1000082744	kiinteä muinaisjäännös	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen
23	Heikinneva	Haapavesi	1000082470	kiinteä muinaisjäännös	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen
MUUT KULTTUURIPERINTÖKOhteet							
24	Paskonkaarto 3	Kärsämäki	uusi kohde	muu kulttuuriperintökohde	kivirakenteet	rajamerkit	historiallinen
25	Jylenneva	Siikalatva	uusi kohde	muu kulttuuriperintökohde	kivirakenteet	rajamerkit	historiallinen
26	Honkaperä	Siikalatva	uusi kohde	muu kulttuuriperintökohde	kivirakenteet	rajamerkit	historiallinen
27	Savontie	Siikalatva	1000055032	muu kulttuuriperintökohde	kulkuväylät	tienpohjat	historiallinen
28	Siikaniemi 3	Haapavesi	1000043472	muu kulttuuriperintökohde	raaka-aineen hankintapaikat	louhokset	historiallinen
29	Piipsankallio 4	Haapavesi	uusi kohde	muu kulttuuriperintökohde	asuinpaikat	talonpohjat	historiallinen

Kartta 10. Yleiskartta tuulivoimapuiston hankealueesta ja arkeologisista kohteista.

Kartta 11. Yleiskartta sähkösiirtoreiteistä ja arkeologisista kohteista.

5. Arkeologiset kohteet (* uusi kohde)

Kiinteät muinaisjäännökset

5.1. Halkokorpi

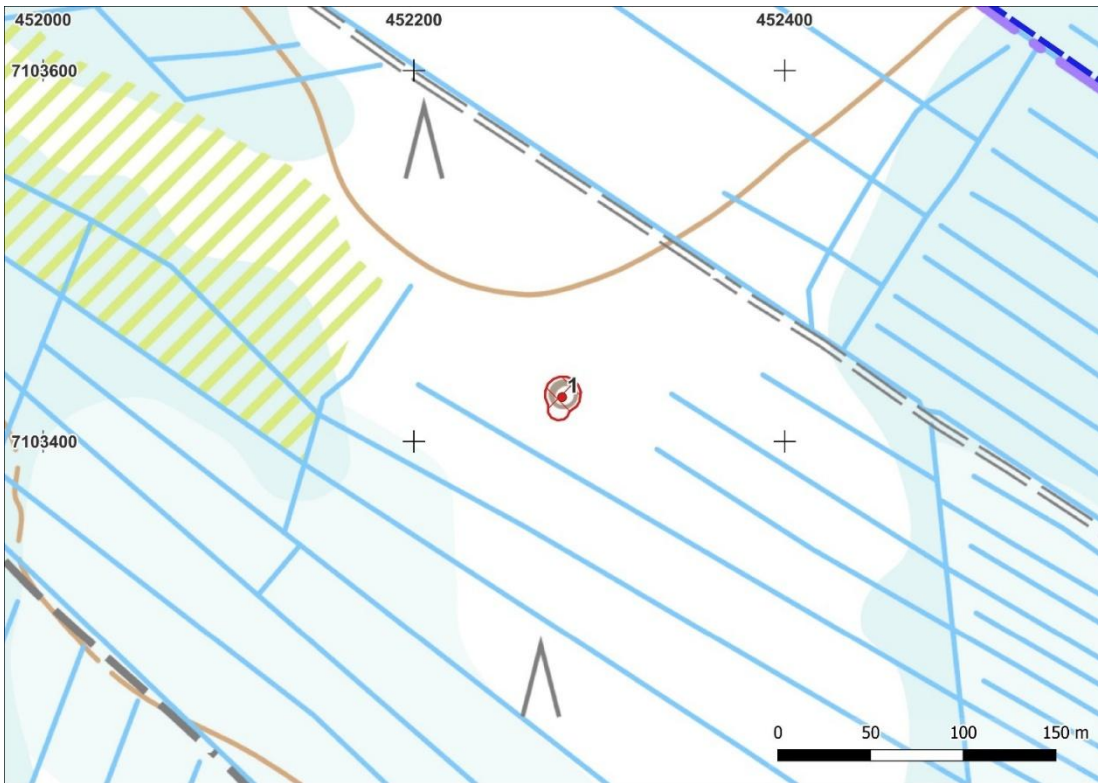
Nimi:	Halkokorpi
Kunta:	Kärsämäki
Muinaisjäännöstunnus:	1000082714
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös, aiemmin havaintokohde
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Ajoitus:	historiallinen
Aiemmat tutkimukset:	Janne Ikäheimo & Kaisa Kotkajärvi etätarkastus 2023
Koordinaatit:	N 7103424 E 452280 z 130 m mpy
Koordinaattiselite:	Koordinaatit Muinaisjäännösrekisteristä

Muinaisjäännösrekisterin kuvaus: Kohteeseen kuuluu tervahauta. Kohde on tunnistettu ja rajattu Maanmittauslaitoksen laser 5p aineistosta (Tuotantoalue: Siikalatva 2020) tehtyjen arkeologisten havaintojen perusteella (Ikäheimo & Kotkajärvi 2023, etätarkastus). Kohdetta ei ole tarkastettu maastossa.

Inventointi 2025:

Sekametsässä sijaitseva kokonaishalkaisijaltaan 13 metriä oleva tervahauta. Vallin leveys tervahaudassa on noin 3,5 metriä. Tervahaudan syvyys on noin 0,8 metriä. Halssi on suunnattu lounaaseen ja sen pituus on noin 4 metriä, leveys noin 1,2 metriä ja syvyys noin 0,7 metriä. Tervahaudan päällä kasvaa jykeviä mäntyjä sekä pienempiä kuusia ja lehtipuita.

Kartta 12. Halkokorpi 1 kohdekartta.

Kohteen sijainti on merkitty punaisella pisteellä numero 1 ja aluerajaus vinorasterilla.

Kuva 6. Halkokorven tervahauta. Etelään. Kuva: JH.

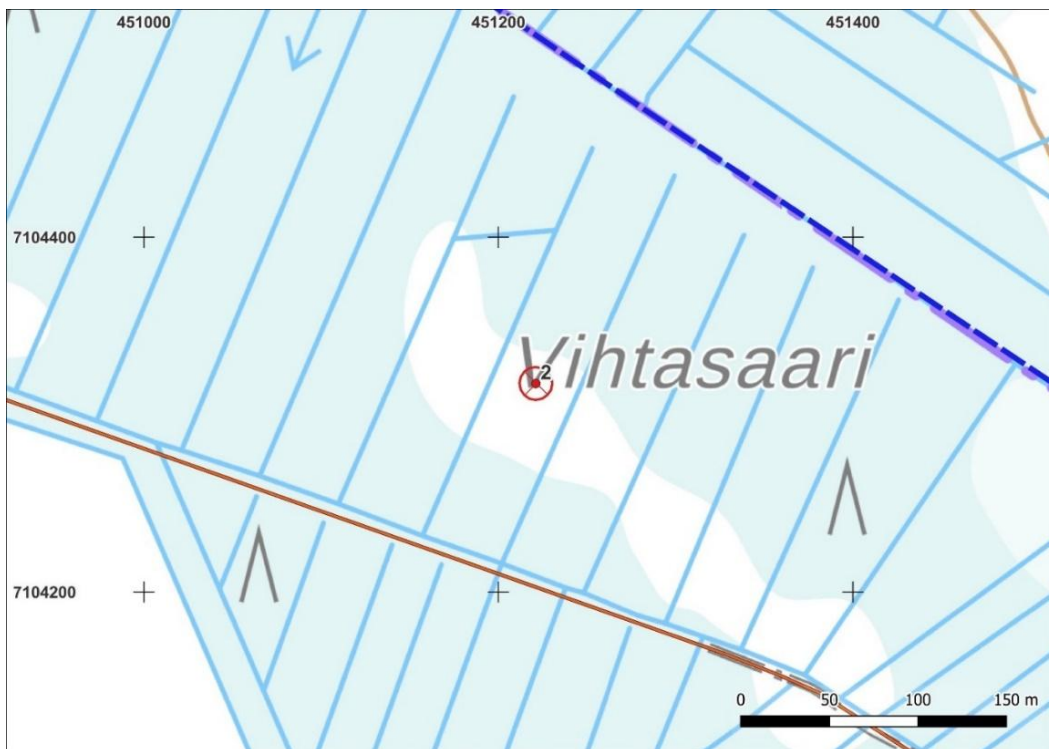
5.2. Vihtasaari

Nimi:	Vihtasaari
Kunta:	Kärsämäki
Muinaisjäännöstunnus:	1000082953
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös, aiemmin havaintokohde
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Ajoitus:	historiallinen
Aiemmat tutkimukset:	Janne Ikäheimo & Kaisa Kotkajärvi etätarkastus 2023
Koordinaatit:	N 7104317 E 451221 z 130 m mpy
Koordinaattiselite:	Koordinaatit Muinaisjäännösrekisteristä

Muinaisjäännösrekisterin kuvaus: Kohteeseen kuuluu tervahauta. Kohde on tunnistettu ja rajattu Maanmittauslaitoksen laser 5p aineistosta (Tuotantoalue: Siikalatva 2020) tehtyjen arkeologisten havaintojen perusteella (Ikäheimo & Kotkajärvi 2023, etätarkastus). Kohdetta ei ole tarkastettu maastossa.

Inventointi 2025: Ojitetun kosteikon keskellä olevalla kuivemmalla saarekkeella sijaitseva tervahauta. Tervahaudan kokonaishalkaisija on noin 10 metriä, josta vallin leveys on noin 2,5 metriä. Tervahaudan syvyys on noin 0,7 metriä. Halssi on suunnattu pohjoiseen ja se on noin 3 metriä pitkä, noin metrin leveä ja noin 0,5 metriä syvä. Tervahaudan ympärillä ja päällä kasvaa nuorta mäntymetsää.

Kartta 13. Vihtasaari kohdekartta.

Kohteen sijainti on merkitty punaisella pisteellä numero 2 ja aluerajaus vinorasterilla. Hankealueen raja on merkitty sinisellä katkoviivalla.

Kuva 7. Vihtasaaren tervahauta. Länteen. Kuva: JH.

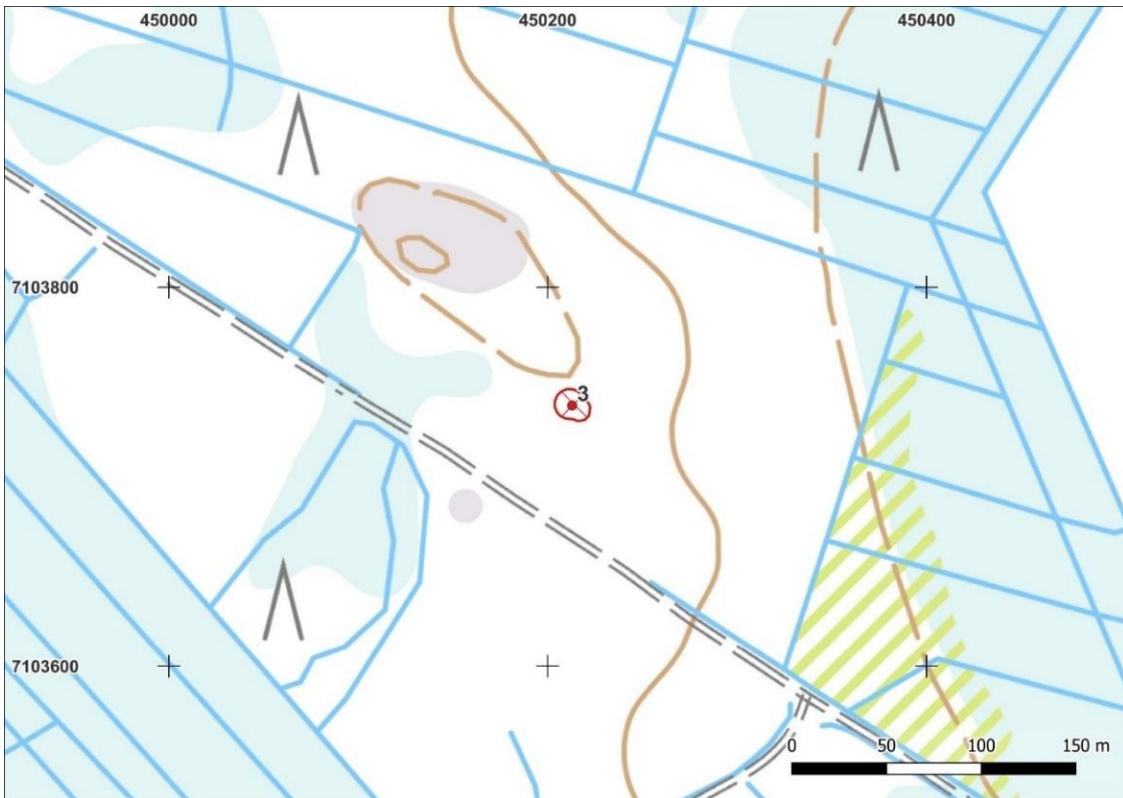
5.3. Kettukallio

Nimi:	Kettukallio
Kunta:	Kärsämäki
Muinaisjäännöstunnus:	1000082671
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös, aiemmin havaintokohde
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Ajoitus:	historiallinen
Aiemmat tutkimukset:	Janne Ikäheimo & Kaisa Kotkajärvi etätarkastus 2023
Koordinaatit:	N 7103738 E 450213 z 132 m mpy
Koordinaattiselite:	Koordinaatit Muinaisjäännösrekisteristä

Muinaisjäännösrekisterin kuvaus: Kohteeseen kuuluu tervahauta. Kohde on tunnistettu ja rajattu Maanmittauslaitoksen laser 5p aineistosta (Tuotantoalue: Siikalatva 2020) tehtyjen arkeologisten havaintojen perusteella (Ikäheimo & Kotkajärvi 2023, etätarkastus). Kohdetta ei ole tarkastettu maastossa.

Inventointi 2025: Kettukalliosta noin 590 metriä itäkoilliseen olevassa nuoressa mäntyvaltaisessa metsässä sijaitseva tervahauta. Tervahaudan kokonaishalkaisija on noin 9 metriä ja vallin leveys on noin 3 metriä. Tervahaudan syvyys on noin 0,9 metriä. Halssi on suunnattu itään ja sen pituus on noin 3 metriä, leveys noin 1,2 metriä ja syvyys noin 0,5 metriä. Tervahaudan keskelle ja valliin tehdyissä kairauksissa tavattiin paksu hiilikerros.

Kartta 14. Kettukallio kohdekartta.

Kohteen sijainti on merkitty punaisella pisteellä numero 3 ja aluerajaus vinorasterilla.

Kuva 8. Kettukallion tervahauta. Pohjoiseen. Kuva: JH.

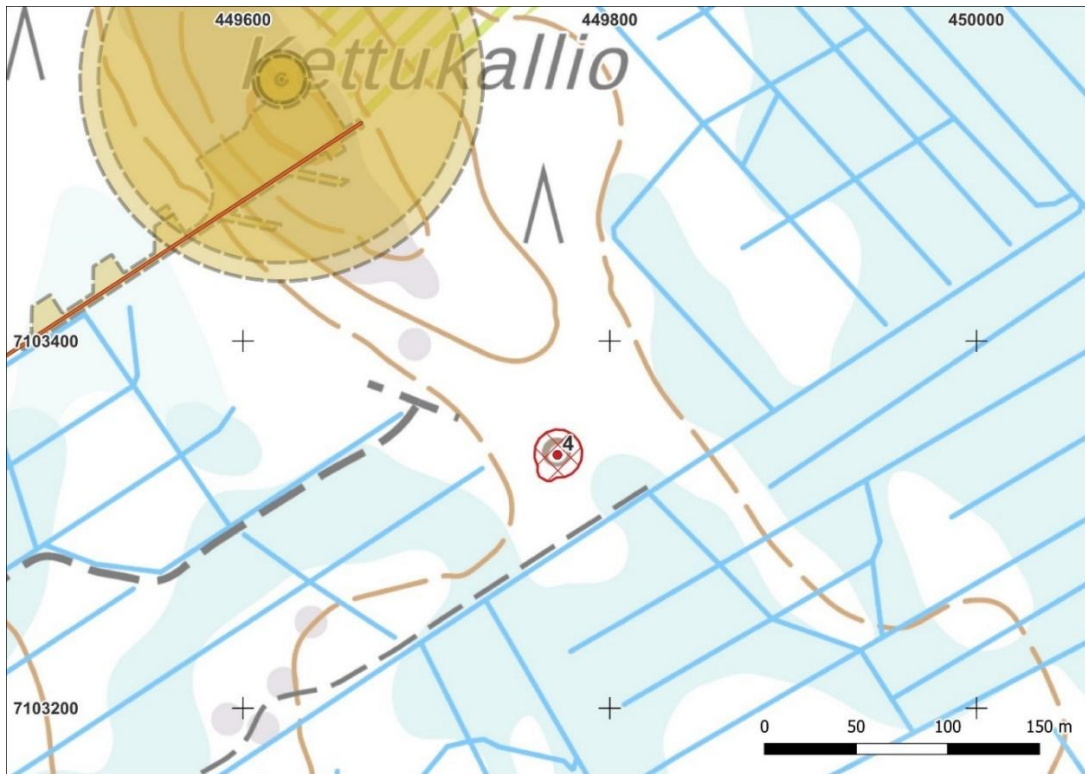
5.4. Kettukallio 2

Nimi:	Kettukallio 2
Kunta:	Kärsämäki
Muinaisjäännöstunnus:	1000082696
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös, aiemmin havaintokohde
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Ajoitus:	historiallinen
Aiemmat tutkimukset:	Janne Ikäheimo & Kaisa Kotkajärvi etätarkastus 2023
Koordinaatit:	N 7103338 E 449771 z 133 m mpy
Koordinaattiselite:	Koordinaatit Muinaisjäännösrekisteristä

Muinaisjäännösrekisterin kuvaus: Kohteeseen kuuluu tervahauta. Kohde on tunnistettu ja rajattu Maanmittauslaitoksen laser 5p aineistosta (Tuotantoalue: Siikalatva 2020) tehtyjen arkeologisten havaintojen perusteella (Ikäheimo & Kotkajärvi 2023, etätarkastus). Kohdetta ei ole tarkastettu maastossa.

Inventointi 2025: Kettukalliosta noin 110 metriä kaakkoon olevassa sekametsässä sijaitseva tervahauta. Tervahaudan kokonaishalkaisija on noin 19 metriä ja vallin leveys on noin 5 metriä. Tervahaudan syvyys on noin metrin. Halssi on suunnattu lounaaseen ja sen pituus on noin 5 metriä, leveys noin 1,5 metriä ja syvyys noin 0,8 metriä.

Kartta 15. Kettukallio 2 kohdekartta.

Kohteen sijainti on merkitty punaisella pisteellä numero 4 ja aluerajaus vinorasterilla. Tuulivoimalan suunniteltu sijainti on merkitty keltaisella ympyrällä.

Kuva 9. Kettukallio 2 -tervahauta. Koilliseen. Kuva: JH.

5.5. Pääkallio

Nimi:	Pääkallio
Kunta:	Kärsämäki
Muinaisjäännöstunnus:	1000082690
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös, aiemmin havaintokohde
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Ajoitus:	historiallinen
Aiemmat tutkimukset:	Janne Ikäheimo & Kaisa Kotkajärvi etätarkastus 2023
Koordinaatit:	N 7102792 E 449353 z 129 m mpy
Koordinaattiselite:	Koordinaatit Muinaisjäännösrekisteristä

Muinaisjäännösrekisterin kuvaus: Kohteeseen kuuluu tervahauta. Kohde on tunnistettu ja rajattu Maanmittauslaitoksen laser 5p aineistosta (Tuotantoalue: Siikalatva 2020) tehtyjen arkeologisten havaintojen perusteella (Ikäheimo & Kotkajärvi 2023, etätarkastus). Kohdetta ei ole tarkastettu maastossa.

Inventointi 2025: Pääkalliosta noin 90 metriä koilliseen sijaitseva tervahauta. Tervahaudan kokonaishalkaisija on noin 8 metriä. Vallin leveys on noin 2,5 metriä ja korkeus noin 0,6 metriä. Tervahaudan syvyys noin 1,1 metriä. Tervahaudassa ei ole halssia. Valliin tehdyssä kairauksessa tavattiin kaksoismaannos, jossa hiilikerrosten välissä oli vaaleahiekkaisia kerroksia.

Kartta 16. Pääkallio kohdekartta.

Kohteen sijainti on merkitty punaisella pisteellä numero 5 ja aluerajaus vinorasterilla. Tuulivoimalan suunniteltu paikka on merkitty keltaisella ympyrällä.

Kuva 10. Pääkallion tervahauta. Pohjoiseen. Kuva: JH.

Kuva 11. Tervahaudan valliin tehty kairaus, jossa erottuu kaksoismaannos. Kuva: JH.

5.6. Kettukallio 3

Nimi:	Kettukallio 3
Kunta:	Kärsämäki
Muinaisjäännöstunnus:	1000082934
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös, aiemmin havaintokohde
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Ajoitus:	historiallinen
Aiemmat tutkimukset:	Janne Ikäheimo & Kaisa Kotkajärvi etätarkastus 2023
Koordinaatit:	N 7103390 E 449035 z 125 m mpy
Koordinaattiselite:	Koordinaatit Muinaisjäännösrekisteristä

Muinaisjäännösrekisterin kuvaus: Kohteeseen kuuluu tervahauta. Kohde on tunnistettu ja rajattu Maanmittauslaitoksen laser 5p aineistosta (Tuotantoalue: Siikalatva 2020) tehtyjen arkeologisten havaintojen perusteella (Ikäheimo & Kotkajärvi 2023, etätarkastus). Kohdetta ei ole tarkastettu maastossa.

Inventointi 2025: Kettukalliosta noin 550 metriä länsilounaaseen sijaitseva tervahauta. Tervahaudan kokonaishalkaisija on noin 13 metriä ja vallin leveys noin 3,5 metriä. Koillisvallia ei pysty erottamaan maastosta. Tervahaudan syvyys on noin 0,8 metriä. Halssi on suunnattu lounaaseen ja sen pituus on noin 4 metriä, leveys noin metrin ja syvyys noin 0,5 metriä. Tervahauta sijaitsee mökkipihalla, jossa on 4 rakennusta.

Kartta 17. Kettukallio 3 kohdekartta.

Kohteen sijainti on merkitty punaisella pisteellä numero 6 ja aluerajaus vinorasterilla.

Kuva 12. Kettukallio 3 -tervahauta. Lounaaseen. Kuva: JH.

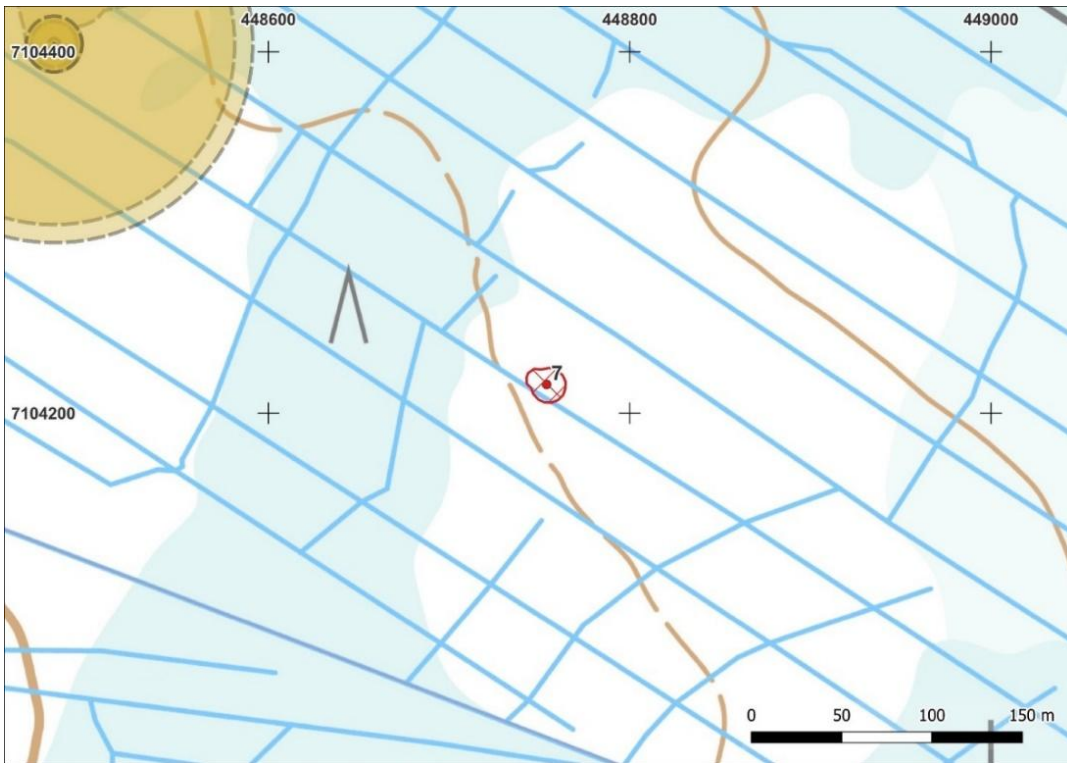

5.7. Paskoräme

Nimi:	Paskoräme
Kunta:	Kärsämäki
Muinaisjäännöstunnus:	1000082679
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös, aiemmin havaintokohde
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Ajoitus:	historiallinen
Aiemmat tutkimukset:	Janne Ikäheimo & Kaisa Kotkajärvi etätarkastus 2023
Koordinaatit:	N 7104216 E 448754 z 125 m mpy
Koordinaattiselite:	Koordinaatit Muinaisjäännösrekisteristä

Muinaisjäännösrekisterin kuvaus: Kohteeseen kuuluu tervahauta. Kohde on tunnistettu ja rajattu Maanmittauslaitoksen laser 5p aineistosta (Tuotantoalue: Siikalatva 2020) tehtyjen arkeologisten havaintojen perusteella (Ikäheimo & Kotkajärvi 2023, etätarkastus). Kohdetta ei ole tarkastettu maastossa.

Inventointi 2025: Paskorämeen keskivaiheilla Kettukalliosta noin 930 metriä luoteeseen kuivemmalla saarekkeella sijaitseva tervahauta. Tervahaudan kokonaishalkaisija on noin 13 metriä ja vallin leveys noin 3 metriä. Tervahaudan syvyys on noin metrin. Halssi on suunnattu luoteeseen ja se on noin 4 metriä pitkä, noin metrin leveä ja noin 0,7 metriä syvä. Tervahaudan keskiosassa kasvaa mäntyjä ja koivuja sekä katajaa. Tervahaudan lounaissivun vierestä kulkee syvä oja.

Kartta 18. Paskoräme kohdekartta.

Kohteen sijainti on merkitty punaisella pisteellä numero 7 ja aluerajaus vinorasterilla. Tuulivoimalan suunniteltu paikka on merkitty keltaisella ympyrällä.

Kuva 13. Paskorämeen tervahauta. Länteen. Kuva: JH.

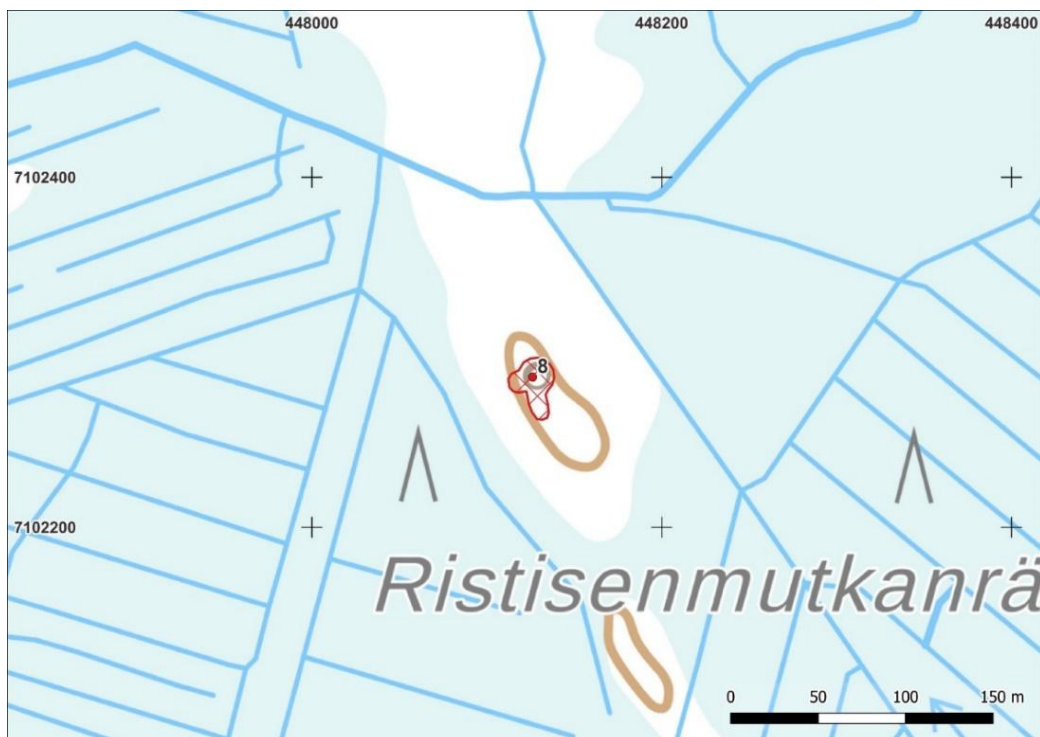

5.8. Ristisenmutkanräme

Nimi:	Ristisenmutkanräme
Kunta:	Kärsämäki
Muinaisjäännöstunnus:	1000082657
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös, aiemmin havaintokohde
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Ajoitus:	historiallinen
Aiemmat tutkimukset:	Janne Ikäheimo & Kaisa Kotkajärvi etätarkastus 2023
Koordinaatit:	N 7102286 E 448126 z 120 m mpy
Koordinaattiselite:	Koordinaatit Muinaisjäännösrekisteristä

Muinaisjäännösrekisterin kuvaus: Kohteeseen kuuluu tervahauta. Kohde on tunnistettu ja rajattu Maanmittauslaitoksen laser 5p aineistosta (Tuotantoalue: Siikalatva 2020) tehtyjen arkeologisten havaintojen perusteella (Ikäheimo & Kotkajärvi 2023, etätarkastus). Kohdetta ei ole tarkastettu maastossa.

Inventointi 2025: Ristisenmutkanrämeellä olevalla metsäsaarekkeella sijaitseva tervahauta. Tervahaudan kokonaishalkaisija on noin 16 metriä ja vallin leveys on noin 4 metriä. Tervahaudan syvyys on noin 1,2 metriä. Halssi on suunnattu länteen ja se on noin 3 metriä pitkä, noin 1,1 metriä leveä ja noin 0,5 metriä syvä. Tervahaudan päällä kasvaa jykeviä mäntyjä. Tervahaudan eteläpuolella on kaksi kaivantoa. Kaivanto 1 (N 7102272 E 448128) sijaitsee tervahaudasta noin 8 metriä etelään ja on kooltaan noin 3,5 x 1,5 x 0,5 metriä. Kaivanto 2 (N 7102266 E 448130) sijaitsee tervahaudasta noin 15 metriä etelään ja on kooltaan noin 3,5 x 2,5 x 0,5 metriä.

Kartta 19. Ristisenmutkanrämä kohdekartta.

Kohteen sijainti on merkitty punaisella pisteellä numero 8 ja aluerajaus vinorasterilla.

Kuva 14. Ristisenmutkanrämään tervahauta. Pohjoiseen. Kuva: JH.

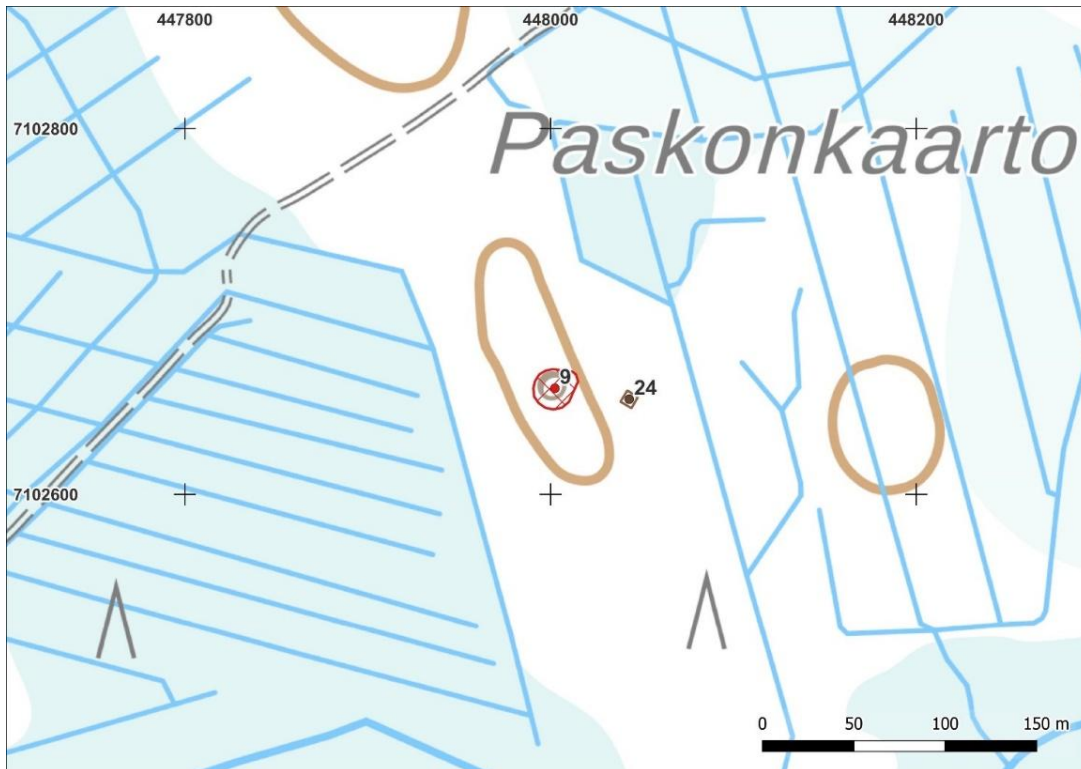

5.9. Paskonkaarto 2

Nimi:	Paskonkaarto 2
Kunta:	Kärsämäki
Muinaisjäännöstunnus:	1000082688
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös, aiemmin havaintokohde
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Ajoitus:	historiallinen
Aiemmat tutkimukset:	Janne Ikäheimo & Kaisa Kotkajärvi etätarkastus 2023
Koordinaatit:	N 7102658 E 448002 z 122 m mpy
Koordinaattiselite:	Koordinaatit Muinaisjäännösrekisteristä

Muinaisjäännösrekisterin kuvaus: Kohteeseen kuuluu tervahauta. Kohde on tunnistettu ja rajattu Maanmittauslaitoksen laser 5p aineistosta (Tuotantoalue: Siikalatva 2020) tehtyjen arkeologisten havaintojen perusteella (Ikäheimo & Kotkajärvi 2023, etätarkastus). Kohdetta ei ole tarkastettu maastossa.

Inventointi 2025: Paskonkaarron ojitetulla suoalueella olevalla harvennetulla mäntymetsäsaarekkeella sijaitseva tervahauta. Tervahaudan kokonaishalkaisija on noin 16 metriä ja vallin leveys on noin 4 metriä. Tervahaudan syvyys on noin 1,6 metriä. Halssi on suunnattu itään ja se on noin 2,5 metriä pitkä, noin 1,2 metriä leveä ja noin 0,5 metriä syvä. Tervahaudan päällä kasvaa muutamia mäntyjä, kuusia ja koivuja.

Kartta 20. Paskonkaarto 2 kohdekartta.

Kohteen sijainti on merkitty punaisella pisteellä numero 9 ja aluerajaus on merkitty punaisella vinorasterilla. Muu kulttuuriperintökohde Paskonkaarto 3 on merkitty ruskealla pisteellä numero 24 ja aluerajaus ruskealla vinorasterilla.

Kuva 15. Paskonkaarto 2 -tervahauta. Pohjoiseen. Kuva: JH.

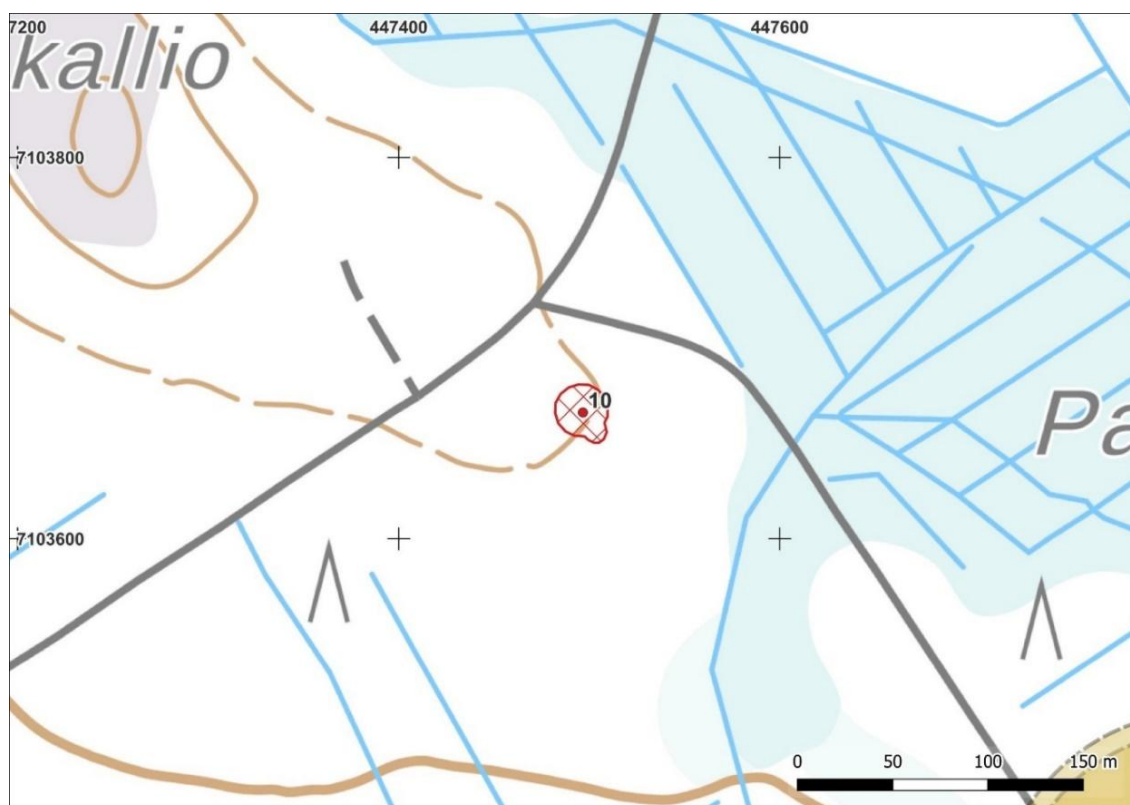

5.10. Kanakallio

Nimi:	Kanakallio
Kunta:	Kärsämäki
Muinaisjäännöstunnus:	1000082672
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös, aiemmin havaintokohde
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Ajoitus:	historiallinen
Aiemmat tutkimukset:	Janne Ikäheimo & Kaisa Kotkajärvi etätarkastus 2023
Koordinaatit:	N 7103666 E 447497 z 123 m mpy
Koordinaattiselite:	Koordinaatit Muinaisjäännösrekisteristä

Muinaisjäännösrekisterin kuvaus: Kohteeseen kuuluu tervahauta. Kohde on tunnistettu ja rajattu Maanmittauslaitoksen laser 5p aineistosta (Tuotantoalue: Siikalatva 2020) tehtyjen arkeologisten havaintojen perusteella (Ikäheimo & Kotkajärvi 2023, etätarkastus). Kohdetta ei ole tarkastettu maastossa.

Inventointi 2024: Kanakalliosta noin 250 metriä kaakkoon sijaitseva tervahauta. Tervahaudan kokonaishalkaisija on noin 18 metriä ja vallin leveys on noin 4,5 metriä. Tervahaudan syvyys on noin 1,5 metriä. Halssi on suunnattu kaakkoon ja se on noin 4 metriä pitkä, noin 2 metriä leveä ja noin 0,8 metriä syvä. Tervahaudan päällä kasvaa jykeviä mäntyjä ja kuusia sekä pienempää haapaa.

Kartta 21. Kanakallio kohdekartta.

Kohteen sijainti on merkitty punaisella pisteellä numero 10 ja aluerajaus vinorasterilla.

Kuva 16. Kanakallion tervahauta. Koilliseen. Kuva: JH.

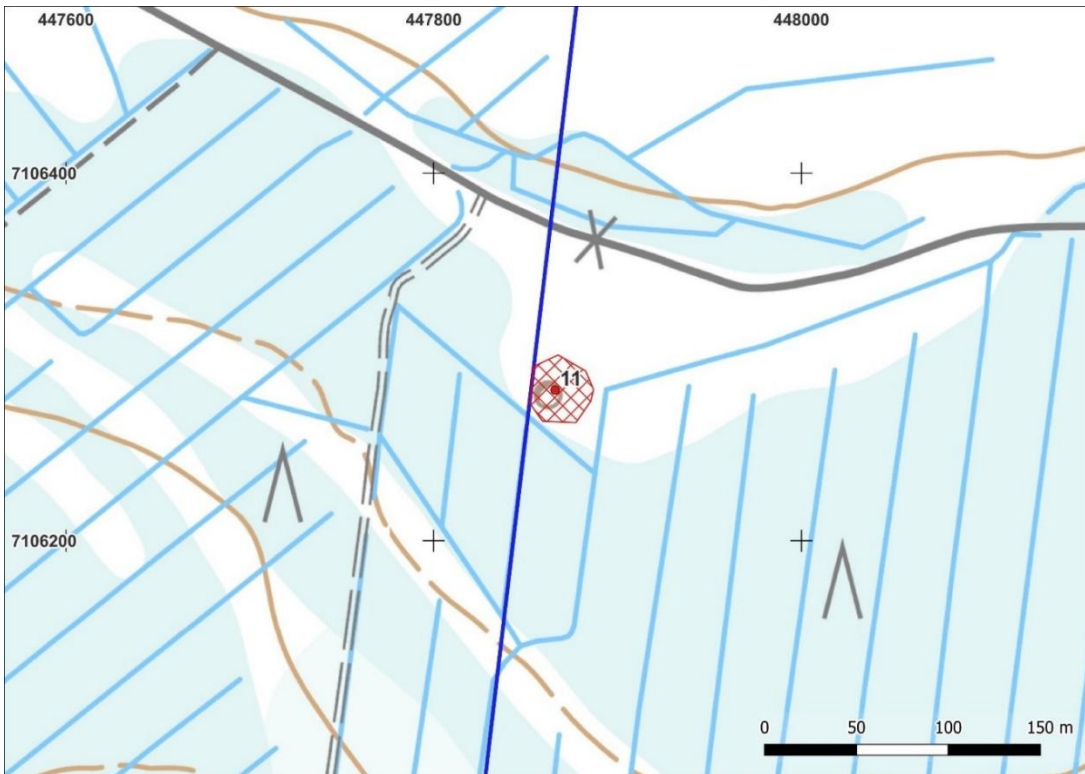

5.11. Ristisenkankaat 3

Nimi:	Ristisenkankaat 3
Kunta:	Siikalatva
Muinaisjäännöstunnus:	1000040217
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Ajoitus:	historiallinen
Aiemmat tutkimukset:	Hans-Peter Schulz inventointi 2020
Koordinaatit:	N 7106282 E 447866 z 128 m mpy
Koordinaattiselite:	Koordinaatit Muinaisjäännösrekisteristä

Muinaisjäännösrekisterin kuvaus: Tervahaudan läpimitta on noin 18 metriä ja kuopan halkaisija on noin 5 metriä. Tervahaudan halssi suuntautuu lounaaseen. Sijaitsee tasaisella hiekkakankaalla, jossa on varttunutta kasvatusmetsikköä (Hans-Peter Schulz inventointi 2020).

Inventointi 2025: Tervahauta on Muinaisjäännösrekisterin kuvauksen mukainen. Tervahaudan kuopan syvyys on noin 0,4 metriä. Halssin pituus on noin 3 metriä ja halssilta lähtevä kaivanto mukaan lukien noin 8 metriä. Halssin leveys on noin 2 metriä ja syvyys noin 1,5 metriä.

Kartta 22. Ristisenkankaat 3 kohdekartta.

Kohteen sijainti on merkitty punaisella pisteellä numero 11 ja aluerajaus vinorasterilla. Sähkölínjan reitti on merkitty tummansinisellä viivalla

Kuva 17. Ristisenkankaat 3 -tervahauta. Eteläkaakkoon. Kuva: NL.

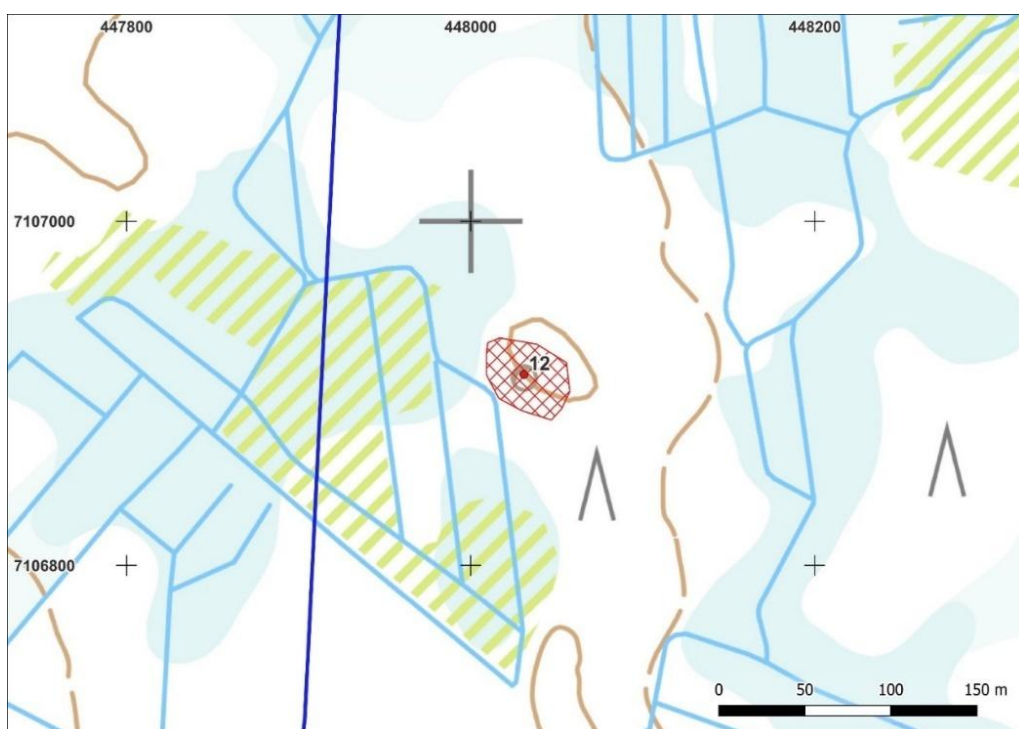

5.12. Ristisenkankaat 4

Nimi:	Ristisenkankaat 4
Kunta:	Siikalatva
Muinaisjäännöstunnus:	1000040219
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Ajoitus:	historiallinen
Aiemmat tutkimukset:	Hans-Peter Schulz inventointi 2020
Koordinaatit:	N 7106911 E 448031 z 135 m mpy
Koordinaattiselite:	Koordinaatit Muinaisjäännösrekisteristä

Muinaisjäännösrekisterin kuvaus: Tervahaudan läpimitta on noin 24 metriä, ja sen kuopan halkaisija on noin 10 metriä. Halssi suuntautuu kohti koillista. Tervahaudan ympäristö on täysin metsätöiden jäljiltä tuhoutunut, mutta tervahauta on vahingoittumaton. Vaikka haudan ympäriltä löytyi runsaasti hiiltä, noensekaista maata ja palaneita kiviä, ei tervanpolttoon liittyviä rakenteita ole tervahaudan läheisyydessä säilynyt.

Inventointi 2025: Tervahaudan vallin leveys on noin 4,5 metriä ja korkeus noin 1,5 metriä. Tervahaudan kuopan syvyys on noin 1,4 metriä. Halssin pituus on noin 3,5 metriä, leveys noin 2 metriä ja syvyys noin 1,4 metriä. Tervahaudan etelälaidalla oli rikkoontunutta pintamaata ja sen alta esiin noussutta hiekkaa.

Kartta 23. Ristisenkankaat 4 kohdekartta.

Kohteen sijainti on merkitty punaisella pisteellä numero 12 ja aluerajaus vinorasterilla. Sähkölínjan reitti on merkitty tummansinisellä viivalla.

Kuva 18. Ristisenkankaat 4 -tervahaudan keskiosaa. Itäkaakkoon. Kuva: NL.

Kuva 19. Tervahaudan etelävallin ulkosivun rikkoontunutta pintamaata. Itään. Kuva: NL.

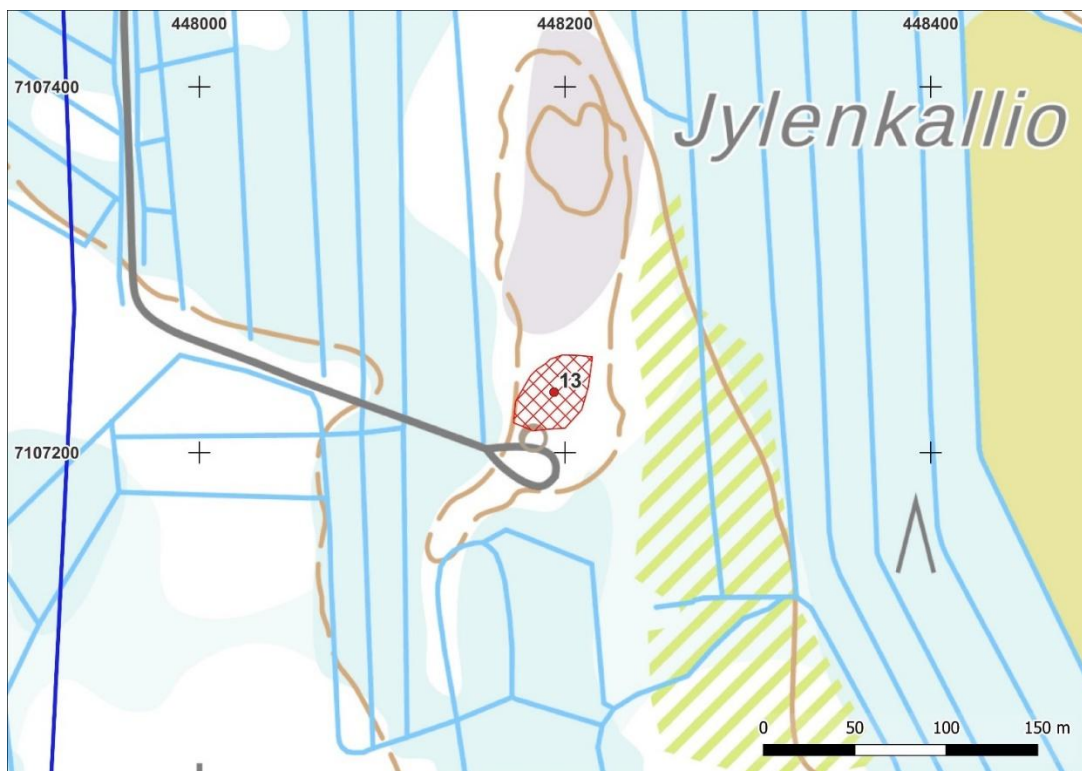
5.13. Jylenkallio

Kunta:	Siikalatva
Muinaisjäännöstunnus:	1000040224
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Ajoitus:	historiallinen
Aiemmat tutkimukset:	Hans-Peter Schulz inventointi 2020
Koordinaatit:	N 7107233 E 448194 z alin 133
Koordinaattiselite:	GPS-mittaus

Kuvaus: Tervahaudan läpimitta on noin 18 metriä, ja sen kuopan halkaisija on noin 8 metriä. Halssi suuntautuu kaakkoon, ja se on sortunut. Sijaitsee kuivahkolla kankaalla, jossa on varttunutta kasvatusmetsikköä.

Inventointi 2025: Kohde tarkastettiin inventoinnin yhteydessä. Tervahaudan syvyys on ylärinteeseen noin 1,2 m ja alarinteeseen noin 0,8 m. Halssin kokonaispituus on noin 5 m, syvyys kaivannolla on noin 0,5 m ja leveys noin 1,0 m.

Kartta 24. Jylenkallio kohdekartta.

Kohteen sijainti on merkitty punaisella pisteellä numero 13 ja aluerajaus vinorasterilla. Sähkölínjan reitti on merkitty tummansinisellä viivalla.

Kuva 20. Jylenkallion tervahauta. Pohjoiseen. Kuva: MS.

5.14. Maljaoja 3*

Nimi:	Maljaoja 3
Kunta:	Siikalatva
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Ajoitus:	historiallinen
Aiemmat tutkimukset:	-
Koordinaatit:	N 7109979 E 448241 z 117 m mpy
Koordinaattiselite:	GPS-mittaus, tervahaudan keskipiste

Inventointi 2025: Siikalatvan Maljaojan ja Pentikäisentien välillä olevassa kuusimetsässä sijaitseva tervahauta. Tervahauta on rakennettu länteen viettävälle jyrkähkölle mäelle. Kokonaishalkaisija tervahaudalla on noin 18 metriä. Vallin leveys on noin 5 metriä ja korkeus on noin 0,6 metriä. Keskiosan halkaisija on noin 8 metriä ja syvyys noin 1,7 metriä. Halssi on suunnattu länteen ja sen pituus on noin 5 metriä, leveys noin 2 metriä ja syvyys noin 1,6 metriä. Maljaoja sijaitsee noin 12 metriä halssin päästä länteen. Tervahaudan keskellä kasvaa useita erin ikäisiä kuusia.

Kartta 25. Maljaoja 3 kohdekartta.

Kohteen sijainti on merkitty punaisella pisteellä numero 14 ja aluerajaus vinorasterilla. Sähkölínjan reitti on merkitty tummansinisellä viivalla.

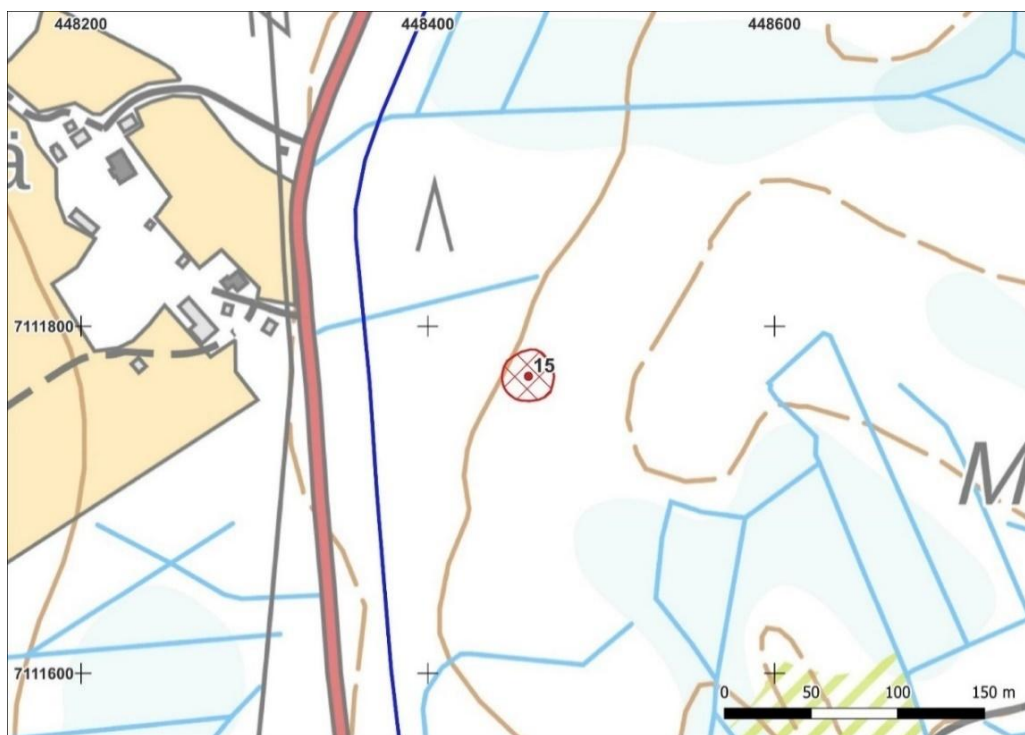
Kuva 21. Maljaoja 3 -tervahaudan halssi sekä taka-alalla tervahaudan takavallia. Itäkoilliseen. Kuva: NL.

5.15. Murtosalo*

Nimi:	Murtosalo
Kunta:	Siikalatva
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppe:	työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut
Ajoitus:	historiallinen
Aiemmat tutkimukset:	-
Koordinaatit:	N 711771 E 448458 z 116 m mpy
Koordinaattiselite:	GPS-mittaus, hiilimiilun keskipiste

Inventointi 2025: Siikalatvan Niemelän talon pihapiiristä noin 140 metriä itäkoilliseen Murtosalon kankaalla sijaitseva hiilimiilu. Hiilimiilu sijaitsee kankaan läpi kulkevan metsäkoneen reitin pohjoispuolella kahden ojitetun kosteikon välissä. Hiilimiilun kokonaishalkaisija on noin 22 metriä. Miilun pohjois-, länsi- ja eteläsivut erottuvat maastosta kumpumaisena kohoumana, jonka korkeus on vaihtelevasti noin 0,8–1,4 metriä. Hiilimiilun koillis- ja itälaita ovat matalampia ja erottuvat maastosta heikommin. Hiilimiilun sisäpuolella on erotettavissa kolme erin kokoista kaivantoa. Luoteissivulla olevan kaivannon halkaisija on noin 5 metriä ja siinä on jyrkät reunat, jotka laskevat noin 1,4 metrin syvyyteen. Kuoppaan tehdyssä koepistossa tavattiin runsaasti hiilensekaista maata. Hiilimiilun länsilaitaa on kaivettu auki ja maahan on levinnyt tummanharmaata hiekkaa sekä hiilenpaloja.

Kartta 26. Murtosalon kohdekartta.

Kohteen sijainti on merkitty punaisella pisteellä numero 15 ja aluerajaus vinorasterilla. Sähkölínjan reitti on merkitty tummansinisellä viivalla.

Kuva 22. Murtosalon hiilimiilu. Etualalla itälaidan valliä ja taka-alalla miilun keskiosaa. Länteen. Kuva: NL.

Kuva 23. Hiilimiilun luoteislaidalla oleva kaivanto, jonka pohjalta tavattiin runsaasti hiiltä. Luoteeseen. Kuva: NL.

Kuva 24. Hiilimiilun länsilaidalta levinnyttä hiilensekaista maata. Itään. Kuva: NL.

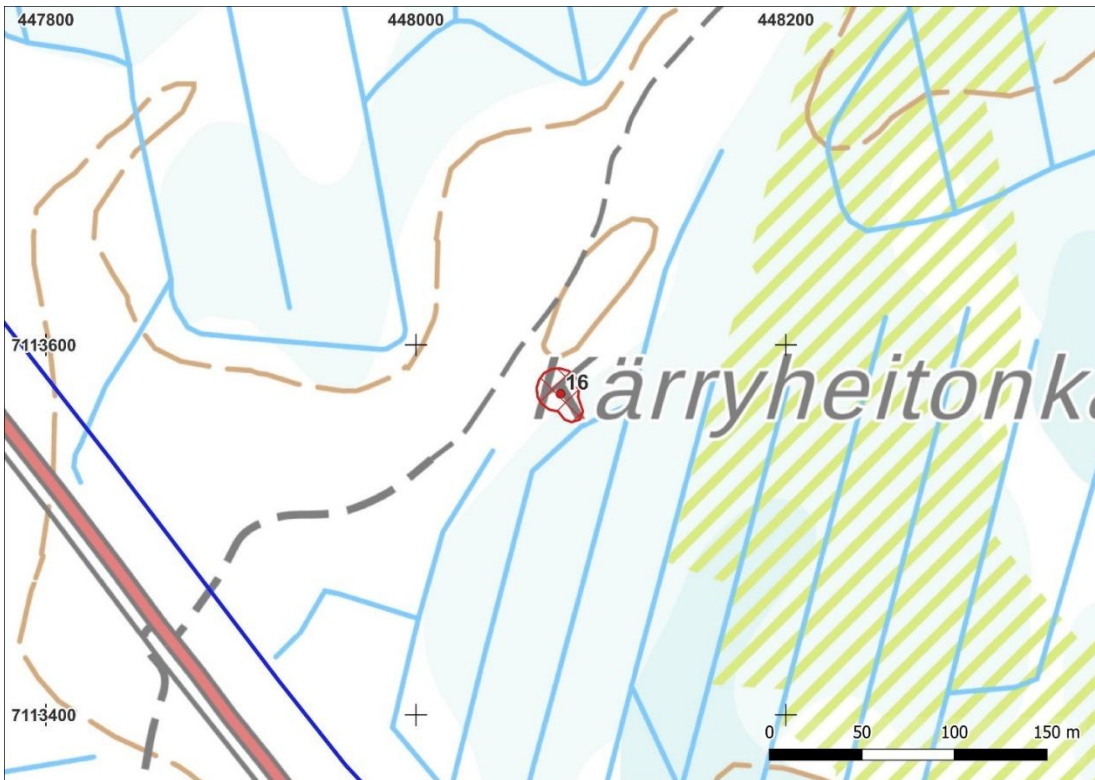

5.16. Käräyheitonkangas

Nimi:	Käräyheitonkangas
Kunta:	Siikalatva
Muinaisjäännöstunnus:	1000082512
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös, aiemmin havaintokohde
Muinaisjäännöstyyppe:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Ajoitus:	historiallinen
Aiemmat tutkimukset:	Janne Ikäheimo & Kaisa Kotkajärvi etätarkastus 2023
Koordinaatit:	N 7113574 E 448078 z 114 m mpy
Koordinaattiselite:	Koordinaatit Muinaisjäännösrekisteristä

Muinaisjäännösrekisterin kuvaus: Kohteeseen kuuluu tervahauta. Kohde on tunnistettu ja rajattu Maanmittauslaitoksen laser 5p aineistosta (Tuotantoalue: Siikalatva 2020) tehtyjen arkeologisten havaintojen perusteella (Ikäheimo & Kotkajärvi 2023, etätarkastus). Kohdetta ei ole tarkastettu maastossa.

Inventointi 2024: Käräyheitonkankaalla noin 30 metriä alueen läpi kulkevasta metsätiestä itään sijaitseva tervahauta. Tervahauta on rakennettu loivalle kaakkoon viettävälle mäelle. Lähiympäristö on mäntyvoittoista talousmetsää. Tervahaudan päällä on runsaasti kasvustoa. Tervahaudan kokonaishalkaisija on noin 13 metriä. Vallin leveys on vaihtelevasti 2–3 metriä. Vallin korkeus on pohjoislaidalla noin 0,4 metriä ja noin 1,5 metriä lounaislaidalla halssin vieressä. Keskiosan halkaisija on noin 7 metriä ja syvyys noin 0,5 metriä. Halssi on suunnattu kaakkoon ja sen pituus on noin 6 metriä, leveys noin 2 metriä ja syvyys noin metrin.

Kartta 27. Kärryheitonkangas kohdekartta.

Kohteen sijainti on merkitty punaisella pisteellä numero 16 ja aluerajaus vinorasterilla. Sähkölínjan reitti on merkitty tummansinisellä viivalla.

Kuva 25. Kärryheitonkankaan tervahaudan takavallia ja keskiosaa. Lounaaseen. Kuva: NL.

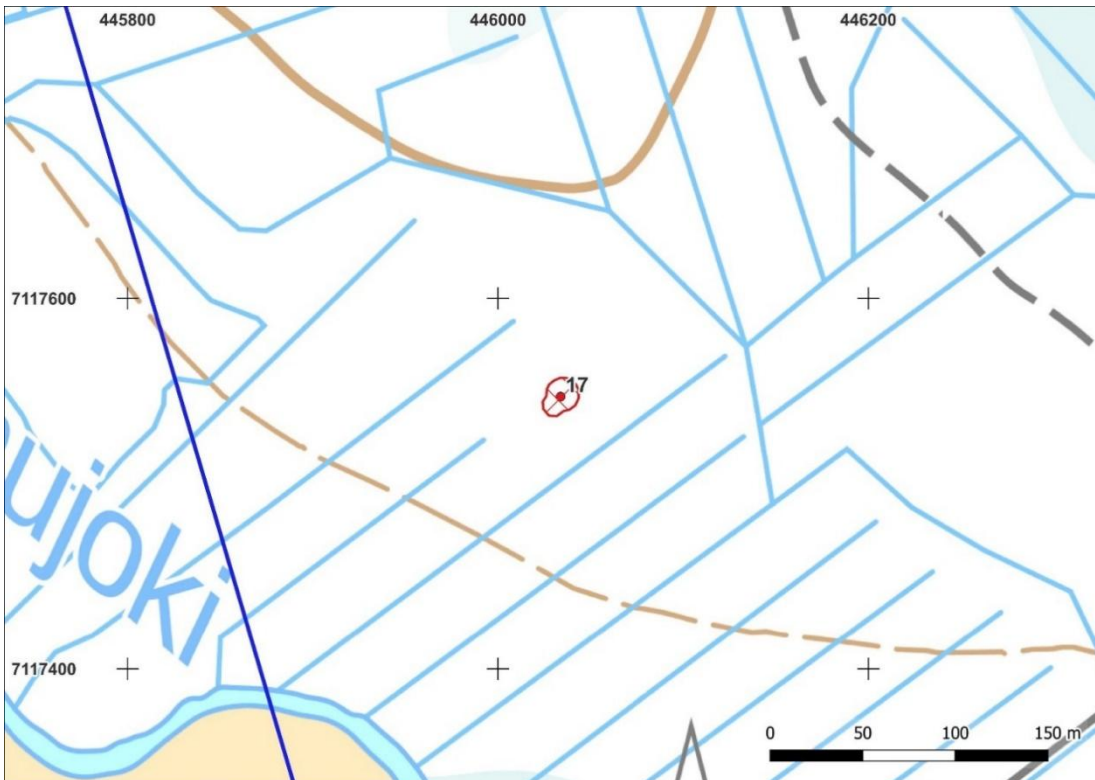

5.17. Isoaava

Nimi:	Isoaava
Kunta:	Siikalatva
Muinaisjäännöstunnus:	1000082555
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös, aiemmin havaintokohde
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Ajoitus:	historiallinen
Aiemmat tutkimukset:	Janne Ikäheimo & Kaisa Kotkajärvi etätarkastus 2023
Koordinaatit:	N 7117547 E 446034 z 99 m mpy
Koordinaattiselite:	Koordinaatit Muinaisjäännösrekisteristä

Muinaisjäännösrekisterin kuvaus: Kohteeseen kuuluu tervahauta. Kohde on tunnistettu ja rajattu Maanmittauslaitoksen laser 5p aineistosta (Tuotantoalue: Siikalatva 2020) tehtyjen arkeologisten havaintojen perusteella (Ikäheimo & Kotkajärvi 2023, etätarkastus). Kohdetta ei ole tarkastettu maastossa.

Inventointi 2025: Tasaisella ojitetulla hakkuualueella sijaitseva tervahauta. Kohde erottuu hyvin 5p-aineistossa, mutta paikan päällä se erottuu heikosti lähiympäristöstään. Lähiympäristö on pääosin koivua ja katajaa. Tervahaudan kokonaishalkaisija on noin 8 metriä. Vallin leveys on noin 2,5 metriä ja korkeus noin 0,3 metriä. Keskiosan halkaisija on noin 3 metriä ja syvyys noin 0,5 metriä. Halssi on suunnattu lounaaseen ja sen pituus on noin 7 metriä, leveys noin metrin ja syvyys noin 0,5 metriä. Keskelle tehdystä kairausnäytteestä tavattiin runsaasti hiilistä maata. Tervahaudan ulkosivulla on pistemäisiä kaivantoja, todennäköisesti ilmanottoa varten. Tervahaudan pinta vaikuttaa häiriintyneeltä, sillä hiilenpaloja oli tullut esiin rikkoutuneen pintamaan alta. Lisäksi tervahaudan pintaan ja lähiympäristöön oli tehty muutamia 1,0 x 0,3 metrisiä ja 0,3 metriä syviä kuoppia.

Kartta 28. Isoaava kohdekartta.

Kohteen sijainti on merkitty punaisella pisteellä numero 17 ja aluerajaus vinorasterilla. Sähkölínjan reitti on merkitty tummansinisellä viivalla.

Kuva 26. Isoaavan tervahauta. Niko Liedes seisoo tervahaudan kuopassa. Luoteeseen. Kuva: MS.

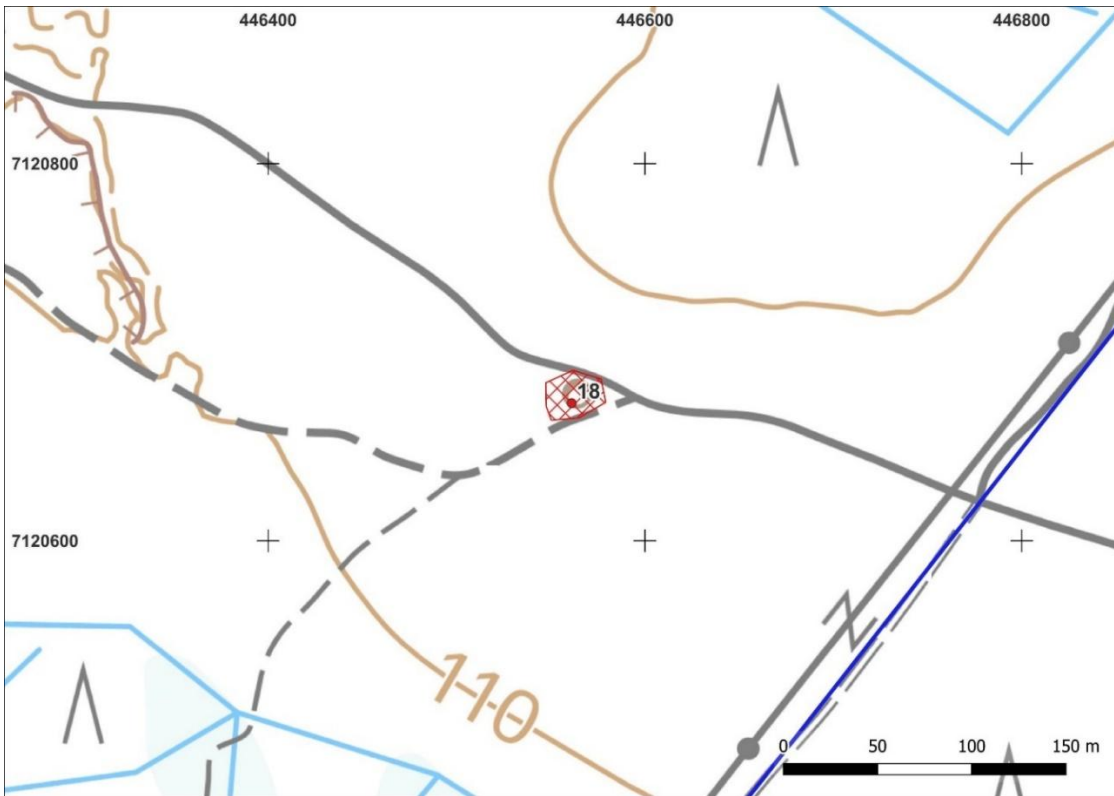
5.18. Paskokangas

Kunta:	Siikalatva
Muinaisjäännöstunnus:	1000039897
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Ajoitus:	historiallinen
Aiemmat tutkimukset:	Jaana Itäpalo inventointi 2020 Timo Sepänmaa, Antti Bilund, Hannu Poutiainen, Timo Jussila inventointi 2022 Jaana Itäpalo ja Hans-Peter Schulz inventointi 2023
Koordinaatit:	N 7120673 E 446561 z alin 110
Koordinaattiselite:	GPS-mittaus

Kuvaus: Pihlajaisenjärvelle johtavan metsätien varrella matalalla kankaalla. Tervahauta on n. 25 m halkaisijaltaan, siinä on syvä keskuskuoppa ja n. 1,5 m korkeat jyrkät reunavallit. Tervahaudan päällä kasvaa tiheästi puustoa. Ympäröivä alue on varttunutta mäntymetsää, alueen maaperä on moreenia.

Vuoden 2022 kohde oli muutoin ennallaan paitsi sen pohjalle oli pystytetty puinen risti.

Inventointi 2025: Kohde tarkastettiin inventoinnin yhteydessä. Tervahaudan halssi on haudan länsipuolella. Halssin kokonaispituus on noin 5 m, syvyys kaivannolla on noin 1,0 m ja leveys noin 1,2 m. Tervahaudan pohjalla makasi pahoin vaurioitunut valkoiseksi maalattu puinen risti.

Kartta 29. Paskokangas kohdekartta.

Kohteen sijainti on merkitty punaisella pisteellä numero 18 ja aluerajaus vinorasterilla. Sähkölínjan reitti on merkitty tummansinisellä viivalla.

Kuva 27. Paskokankaan tervahaudan halssi. Koilliseen. Kuva: MS.

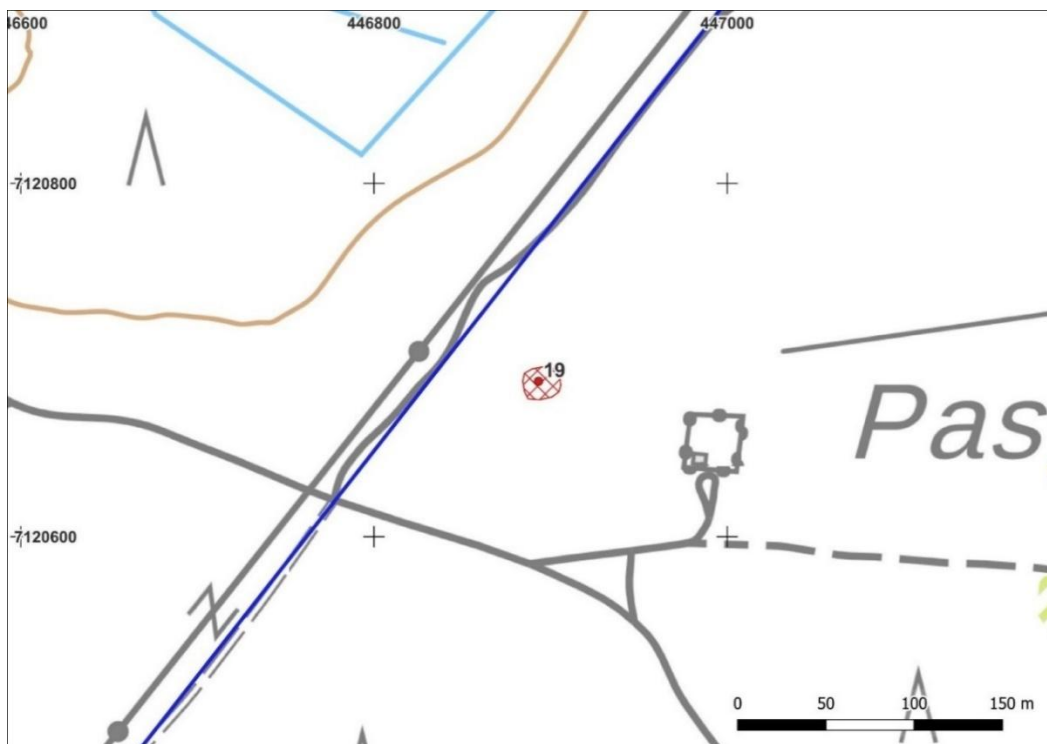

5.19. Paskokangas 3

Kunta:	Siikalatva
Muinaisjäännöstunnus:	1000046802
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut
Ajoitus:	historiallinen
Aiemmat tutkimukset:	Timo Sepänmaa, Antti Bilund, Hannu Poutiainen, Timo Jussila inventointi 2022 Jaana Itäpalo ja Hans-Peter Schulz inventointi 2023
Koordinaatit:	N 7120688 E 446893 z 111 m mpy
Koordinaattiselite:	GPS-mittaus

Kuvaus: Kohde on noin 8 x 5 metriä ja ympäröivästä kaivannosta noin 1,5 metriä korkea hiilimiilu. Kohteen ympärillä on kaivanto, josta miiluun on ilmeisesti otettu täyttömaa. Kohteen päällä tehdyissä kairauksissa havaittiin tasainen ja hyvin tiivis hiilikerros. Hiilimiilu on ilmeisesti jätetty tyhjentämättä ja on säilynyt täytenä. Kohteen päällä on pyöreä kaivanto. Kohde sijaitsee kuivalla hiekkakankaalla läheisestä metsäautotiestä noin 70 metriä kaakkoon.

Inventointi 2025: Kohteen todettiin olevan ennallaan.

Kartta 30. Paskokangas 3 kohdekartta.

Kohteen sijainti on merkitty punaisella pisteellä numero 19 ja aluerajaus vinorasterilla. Sähkölinjan reitti on merkitty tummansinisellä viivalla.

Kuva 28. Paskokangas 3 -hiilimiilu. Koilliseen. Kuva: MS.

5.20. Kotakangas

Kunta:	Kärsämäki
Muinaisjäännöstunnus:	1000082737
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös, aiemmin havaintokohde
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Ajoitus:	historiallinen
Aiemmat tutkimukset:	Janne Ikäheimo & Kaisa Kotkajärvi 2023 etätarkastus
Koordinaatit:	N 7106974 E 438482 z 116 m mpy
Koordinaattiselite:	GPS-mittaus

Kuvaus: Kohteeseen kuuluu tervahauta. Kohde on tunnistettu ja rajattu Maanmittauslaitoksen laser 5 p aineistosta (Tuotantoalue: Siikalatva 2020) tehtyjen arkeologisten havaintojen perusteella (Ikäheimo & Kotkajärvi 2023, etätarkastus). Kohdetta ei ole tarkastettu maastossa.

Inventointi 2025: Kohde tarkastettiin inventoinnin yhteydessä. Tervahaudan halkaisija on noin 14 metriä. Vallin leveys on noin 3 metriä ja vallien korkeus keskimäärin noin 0,8 metriä. Haudan syvyys on ylärinteeseen noin 0,8 m ja alarinteeseen noin 0,5 m. Vaikeasti hahmotettava halssiaukko on kaivettu vallin lounaispuolelle. Tervahaudan pohjoispuolitse kulkee metsätie. Kohde on merkitty maastoon sinisellä merkkinauhalla.

Kartta 31. Kotakangas kohdekartta.

Kohteen sijainti on merkitty punaisella pisteellä numero 20 ja aluerajaus vinorasterilla. Sähkölínjan reitti on merkitty tummansinisellä viivalla.

Kuva 29. Kotakangaan tervahauta. Kaakkoon. Kuva: MS.

5.21. Siikaniemi

Nimi:	Siikaniemi
Kunta:	Haapavesi
Muinaisjäännöstunnus:	1000034495
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Ajoitus:	historiallinen
Aiemmat tutkimukset	Jaana Itäpalo inventointi 2018
Koordinaatit:	N 7108977 E 435372 z 117.50 m mpy
Koordinaattiselite:	GPS-mittaus

Muinaisjäännösrekisterin kuvaus: Tervahauta Piipsannevan pääosin entisen turvetuotantoalueen eteläpuolella Pirttikankaan eteläosassa, metsäisellä saarekkeella rämeiden välissä. Maaperä on hiekkaa, moreenia ja kallioita. Lähellä on metsäkämpä. Paikalla on n. 20 m halkaisijaltaan oleva tervahauta, jonka halssi on länteen. Tervahaudan ympärillä ja ympäristössä on useita tervanvalmistuksessa syntyneitä eri kokoisia kuoppia.

Inventointi 2025: Tervahauta oli kuvauksen mukainen. Tervahaudan vallin leveys on noin 5 metriä ja korkeus noin metrin. Keskiosan halkaisija on noin 10 metriä ja syvyys noin 1,7 metriä. Halssi on suunnattu koilliseen ja sen pituus on noin 6 metriä, leveys noin 2 metriä ja syvyys noin 1,5 metriä.

Kartta 32. Siikaniemi kohdekartta.

Kohteen sijainti on merkitty punaisella pisteellä numero 21 ja aluerajaus vinorasterilla. Sähkölínjan reitti on merkitty tummansinisellä viivalla.

Kuva 30. Siikaniemen tervahaudan keskiosaa. Kaakkoon. Kuva: NL.

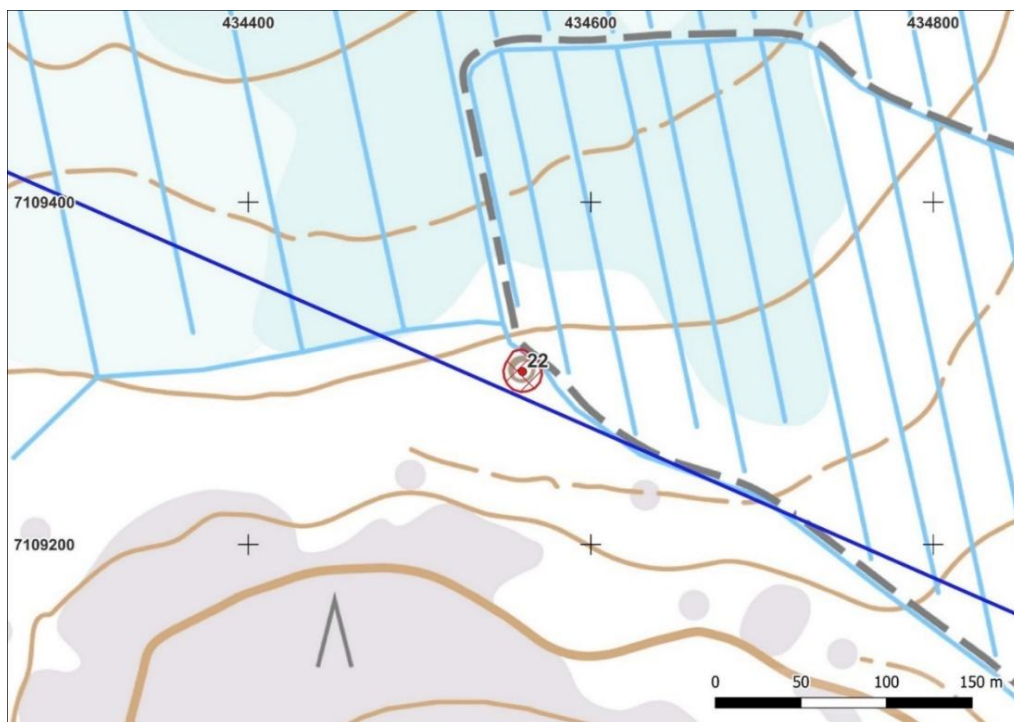

5.22. Siikaniemenkallio

Nimi:	Siikaniemenkallio
Kunta:	Haapavesi
Muinaisjäännöstunnus:	1000082744
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös, aiemmin havaintokohde
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Ajoitus:	historiallinen
Aiemmat tutkimukset:	Janne Ikäheimo & Kaisa Kotkajärvi etätarkastus 2023
Koordinaatit:	N 7108585 E 434332 z 111 m mpy
Koordinaattiselite:	Koordinaatit Muinaisjäännösrekisteristä

Muinaisjäännösrekisterin kuvaus: Kohteeseen kuuluu tervahauta. Kohde on tunnistettu ja rajattu Maanmittauslaitoksen laser 5p aineistosta (Tuotantoalue: Siikalatva 2020) tehtyjen arkeologisten havaintojen perusteella (Ikäheimo & Kotkajärvi 2023, etätarkastus). Kohdetta ei ole tarkastettu maastossa.

Inventointi 2025: Siikaniemenkallion pohjoisjuuresta noin 100 metriä pohjoiseen metsäkoneen reitin varrella sijaitseva tervahauta. Tervahaudan kokonaishalkaisija on noin 14 metriä. Vallin leveys on noin 4 metriä ja korkeus vaihtelevasti 0,4–0,6 metriä. Keskiosan halkaisija on noin 5 metriä ja syvyys noin 0,7 metriä. Halssi on suunnattu pohjoisluoteeseen kohti alueella kulkevaa ojaa, ja sen pituus on noin 3 metriä, leveys noin 1,5 metriä ja syvyys noin 1,2 metriä. Tervahaudan eteläpuoleiselle ulkosivulle on kaivettu pitkänomaista penkkaa ilmanottoa varten.

Kartta 33. Siikaniemenkallio kohdekartta.

Kohteen sijainti on merkitty punaisella pisteellä numero 22 ja aluerajaus vinorasterilla. Sähkölinjan reitti on merkitty tummansinisellä viivalla.

Kuva 31. Siikaniemenkallion tervahauta. Kaakkoon. Kuva: NL.

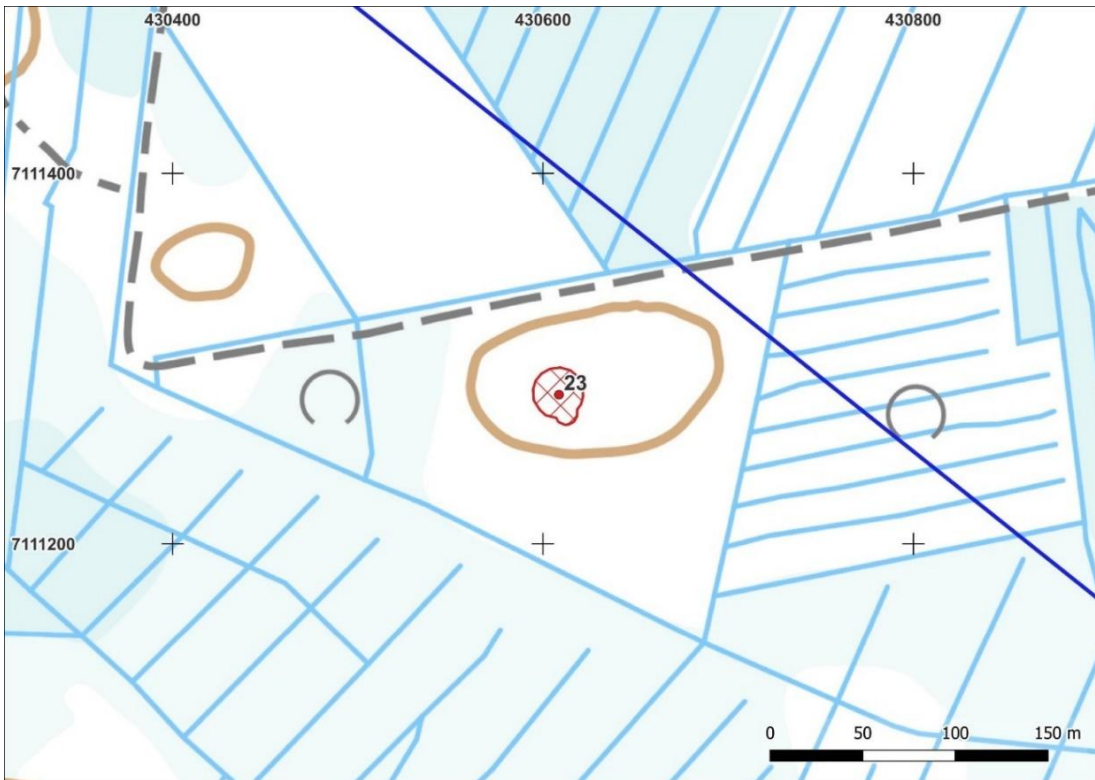

5.23. Heikinneva

Nimi:	Heikinneva
Kunta:	Haapavesi
Muinaisjäännöstunnus:	1000082470
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös, aiemmin havaintokohde
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Ajoitus:	historiallinen
Aiemmat tutkimukset:	Janne Ikäheimo & Kaisa Kotkajärvi etätarkastus 2023
Koordinaatit:	N 711281 E 430609 z 100 m mpy
Koordinaattiselite:	Koordinaatit Muinaisjäännösrekisteristä

Muinaisjäännösrekisterin kuvaus: Kohteeseen kuuluu tervahauta. Kohde on tunnistettu ja rajattu Maanmittauslaitoksen laser 5p aineistosta (Tuotantoalue: Siikalatva 2020) tehtyjen arkeologisten havaintojen perusteella (Ikäheimo & Kotkajärvi 2023, etätarkastus). Kohdetta ei ole tarkastettu maastossa.

Inventointi 2025: Heikinnevan ojitetussa kosteikossa olevassa kuivemmalla saarekkeella sijaitseva tervahauta. Tervahaudan pohjoispuolelta kulkee noin 50 metrin päästä metsäkoneen reitti. Tervahaudan lähiympäristö on harvennettua mänty- ja kuusimetsää. Kokonaishalkaisija tervahaudalla on noin 18 metriä. Vallin leveys on noin 4 metriä ja korkeus noin 0,5 metriä. Keskiosan halkaisija on noin 10 metriä ja se laskee vallilta loivasti noin metrin syvyyteen. Halssi on suunnattu eteläkaakkoon ja sen pituus on noin 8 metriä, leveys noin 2,5 metriä ja syvyys noin 1,4 metriä. Tervahaudan länsisivulla on pitkänomaisia ilmanottoaukkoja.

Kartta 34. Heikinneva kohdekartta.

Kohteen sijainti on merkitty punaisella pisteellä numero 23 ja aluerajaus vinoviivalla. Sähkölínjan reitti on merkitty tummansinisellä viivalla.

Kuva 32. Heikinnevan tervahauta. Kaakkoon. Kuva: NL.

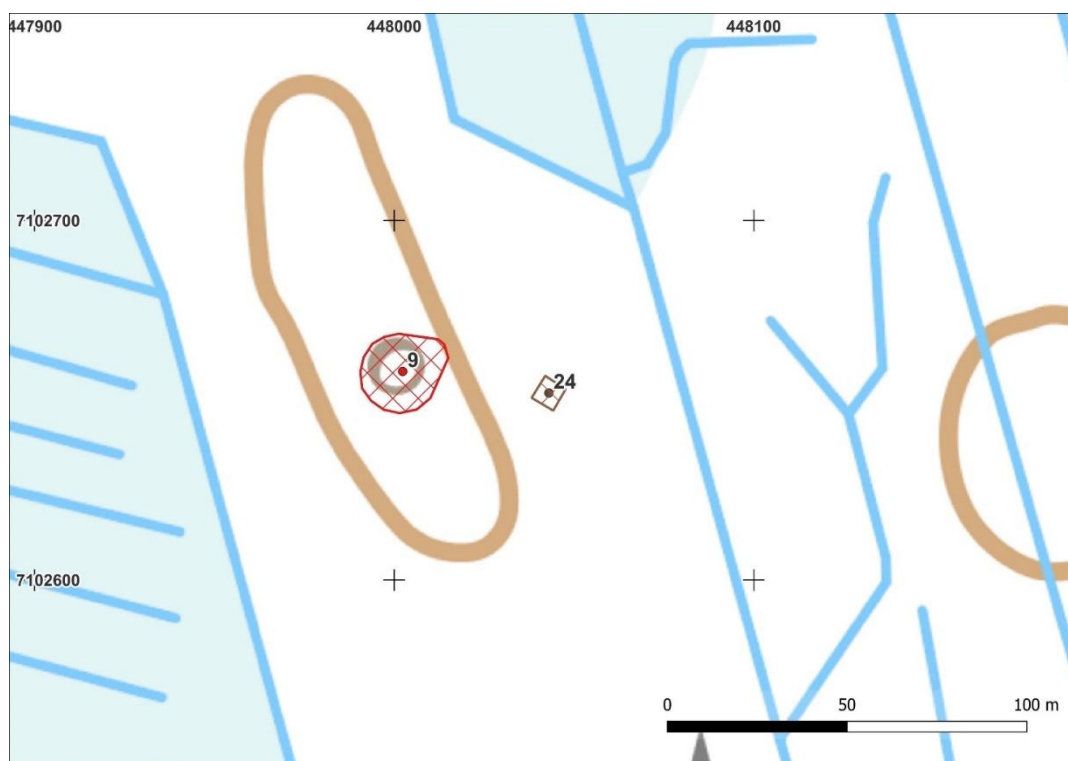

Muut kulttuuriperintökohteet

5.24. Paskonkaarto 3*

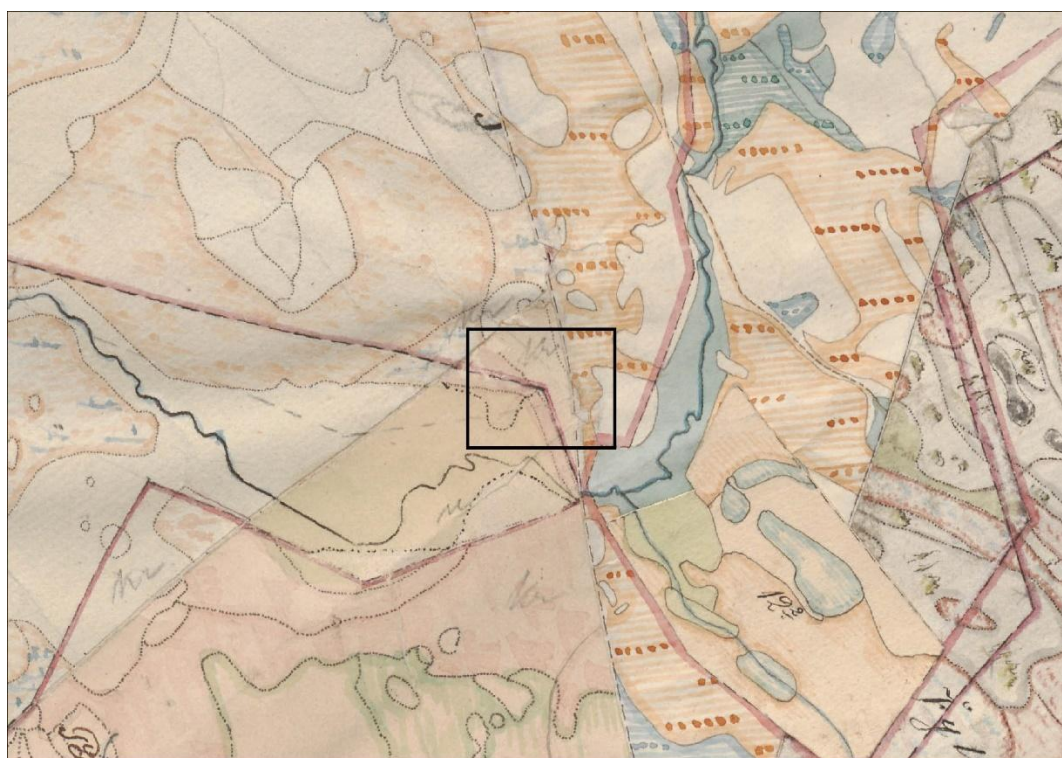
Nimi:	Paskonkaarto 3
Kunta:	Kärsämäki
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	muu kulttuuriperintökohde
Muinaisjäännöstyyppi:	kivirakenteet, rajamerkit
Ajoitus:	historiallinen
Aiemmat tutkimukset:	-
Koordinaatit:	N 7102652 E 448043 z 119 m mpy
Koordinaattiselite:	GPS-mittaus

Inventointi 2024: Paskonkaarrossa olevalla saarekkeella kiinteistönrajojen kulmassa sijaitseva rajamerkki. Kohde sijaitsee Paskonkaarto 2 -tervahaudasta noin 40 metriä itäkaakkoon. Vuoden 1846 pitäjänkartalla kiinteistönraja on ollut Porkkalan kylän ja kruununmaan välinen raja. Raja on myös merkitty Kärsämäen vuoden 1847 toimeenpanokartalle. Rajamerkki koostuu sammaleen alla olevasta kivimuodostelmasta, jonka koko on noin 1,0 x 1,0 metriä ja korkeus noin 0,4 metriä. Keskellä on näkyvissä viisarikivi, jossa ei havaittu merkintöjä.

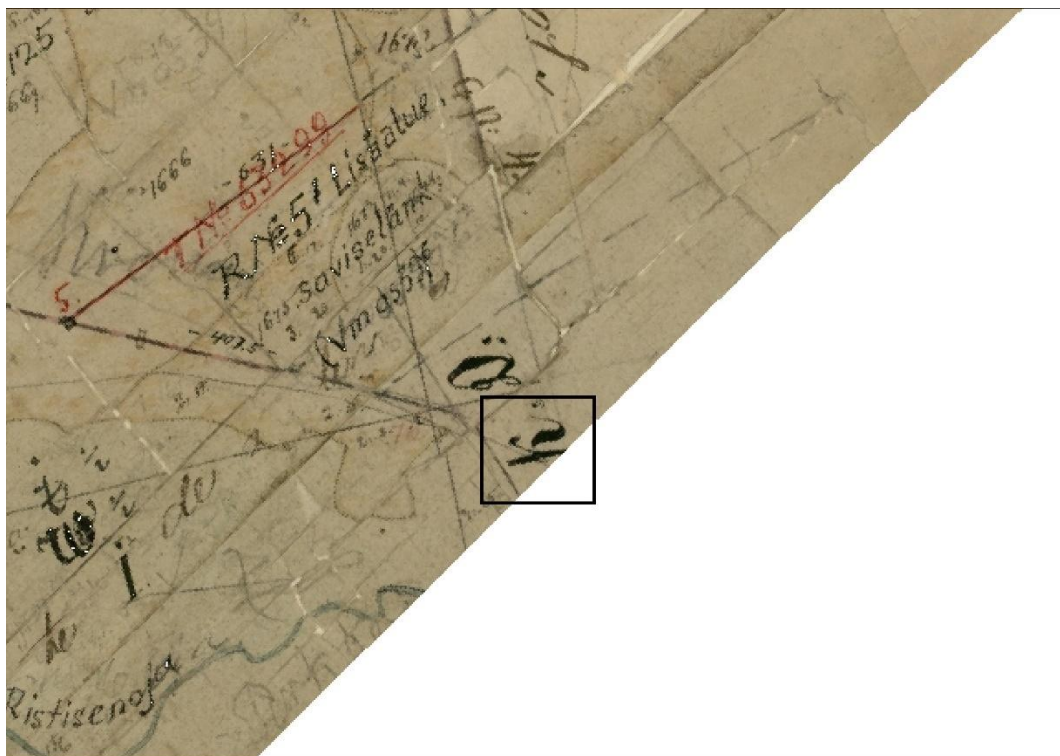
Kartta 35. Paskonkaarto 3 kohdekartta.

Kohde on merkitty ruskealla pisteellä numero 24 ja aluerajaus ruskealla vinorasterilla.

Kuva 33. Käsämäen Porkkalan kylän ja kruununmaan välinen raja vuoden 1846 pitäjänkartalla.

Kuva 34. Raja Kärsämäen vuoden 1847 toimeenpanokartalla.

Kuva 35. Paskonkaarto 3 -rajamerkki. Koilliseen. Kuva: JH.

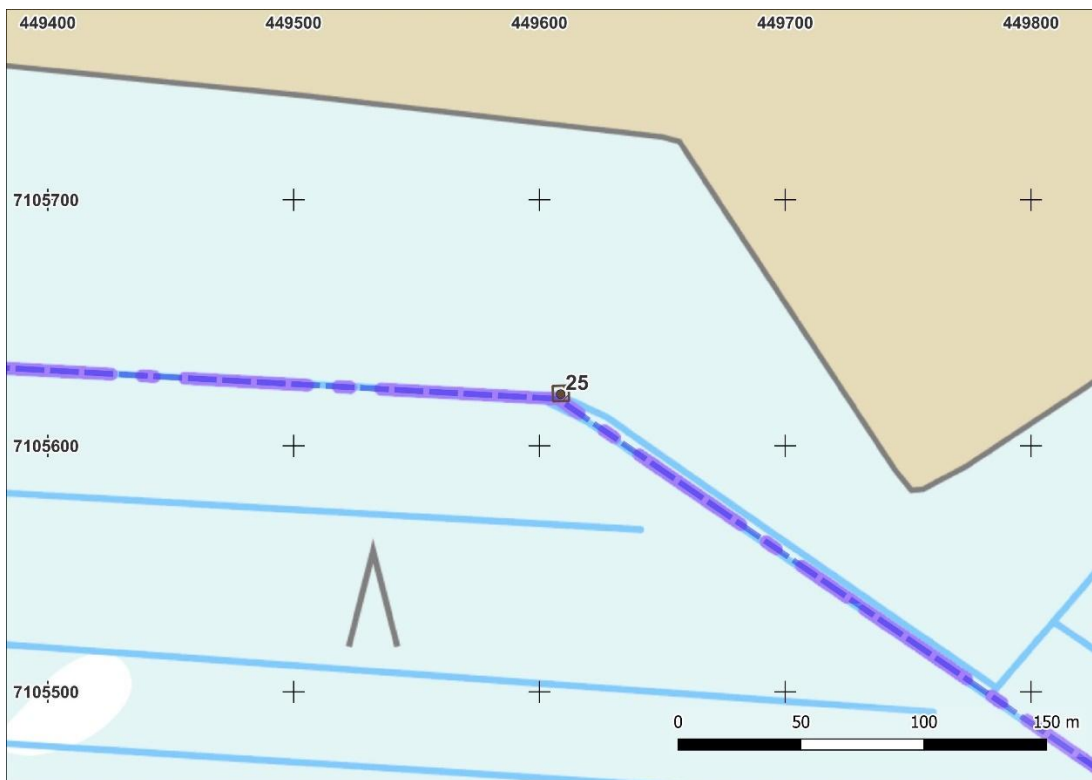
Kuva 36. Lähikuva rajamerkin viisarikivistä. Koilliseen. Kuva: JH.

5.25. Jylenneva*

Kunta:	Siikalatva
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	muu kulttuuriperintökohde
Muinaisjäännöstyyppi:	kivirakenteet, rajamerkit
Ajoitus:	historiallinen
Aiemmat tutkimukset:	-
Koordinaatit:	N 7105620 E 449608 z 129 m mpy
Koordinaattiselite:	GPS-mittaus

Inventointi 2025: Vuoden 1846 pitäjänkartalla ja vuoden 1851 Saviselän isojaon toimeenpanokartalla erottuu Kärsämäen ja Pulkkilaa kuuluneen Piippolan välinen raja, joka on nykyäänkin Kärsämäen ja Piippolan välinen raja. Paikalla havaittiin lähes kokonaan kasvillisuuden peittämä rajamerkki, joka sijaitsee nykyisellä Piippolan ja Kärsämäen kuntien välisen rajan risteyskohdassa. Maastossa on kumolleen kaatunut viisarikivi, jonka mitat ovat noin 0,5 x 0,8 metriä. Kiveen on todennäköisesti hakattu numero 6, mutta sen tunnistaminen on vaikeaa kiven pinnan halkeilun ja pinnalla kasvavan jäkälän vuoksi. Viisarikiveä tukemaan on kasattu noin 1,0 x 1,0 metrin alueelle kooltaan noin 0,3 x 0,4 tai 0,3 x 0,5 cm kokoisia teräviä kiviä.

Kartta 36. Jylenneva kohdekartta.

Kohde on merkitty ruskealla pisteellä numero 25 ja aluerajaus vinorasterilla. Hankealueen raja on merkitty tummansinisellä katkoviivalla.

Kuva 37. Käsämäen ja Piippolan välisen rajan kulma vuoden 1846 pitäjänkartalla.

Kuva 38. Kärämäen ja Piippolan välisen rajan kulma vuoden 1851 Saviselän toimeenpanokartalla.

Kuva 39. Jylennevan rajamerkki. Lounaaseen. Kuva: MS.

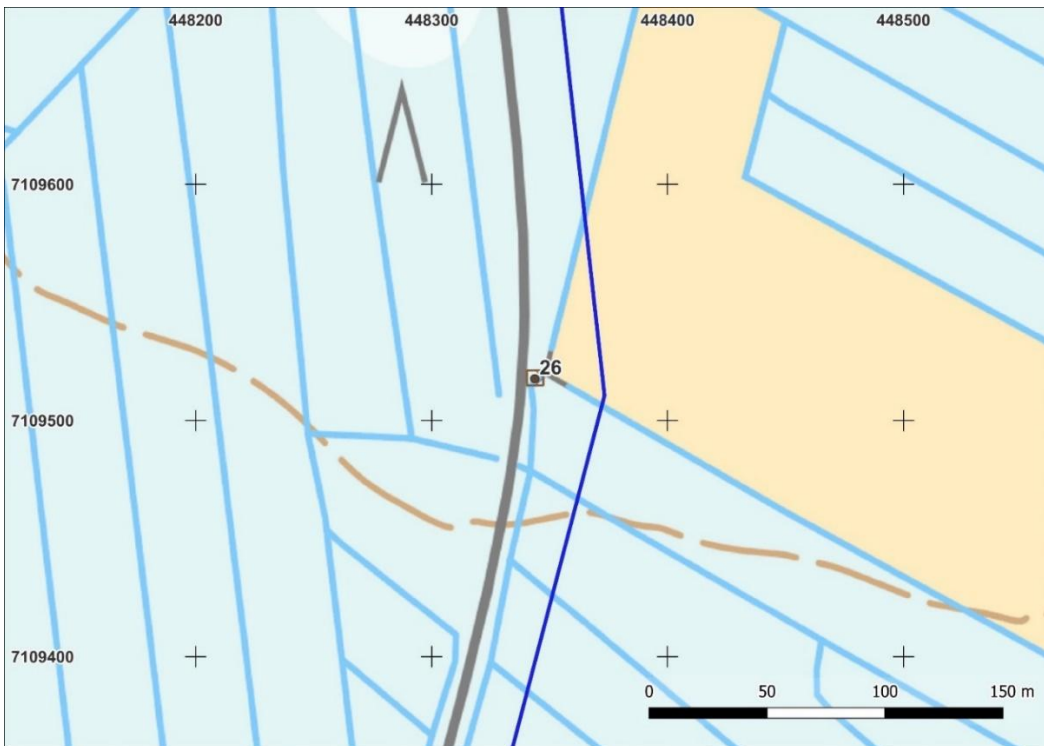
Kuva 40. Rajamerkin sivulla oleva kaiverrus, todennäköisesti numero 6. Etelään. Kuva: MS.

5.26. Honkaperä*

Kunta:	Siikalatva
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	muu kulttuuriperintökohde
Muinaisjäännöstyyppi:	kivirakenteet, rajamerkit
Ajoitus:	historiallinen
Aiemmat tutkimukset:	-
Koordinaatit:	N 7109517 E 448344 z 117 m mpy
Koordinaattiselite:	GPS-mittaus

Inventointi 2025: Vuoden 1769 Piippolan isojaon toimeenpanokartalla erottuu tiluksien välinen raja. Vuoden 1846 pitäjänkartalle vuorostaan samainen raja on merkitty Piippolan ja kruununmaan välisenä rajana. Paikalla tavattiin rajamerkki nykyisten kiinteistörajojen risteämispisteessä. Paikalla on muutaman tukikiven varassa oleva viisarikivi, jonka koko on noin 30 x 50 cm. Viisarikiveen on hakattu numero 558.

Kartta 37. Honkaperä kohdekartta.

Kohde on merkitty ruskealla pisteellä numero 26 ja aluerajaus vinorasterilla. Sähkölinjan reitti on merkitty tummansinisellä viivalla.

Kuva 41. Raja vuoden 1769 Piippolan toimeenpanokartalla.

Kuva 43. Honkaperän rajamerkki. Etelään. Kuva: MS.

Kuva 44. Rajamerkin sivulle kaiverrettu numerosarja, mahdollisesti 558. Kuva: MS.

5.27. Savontie

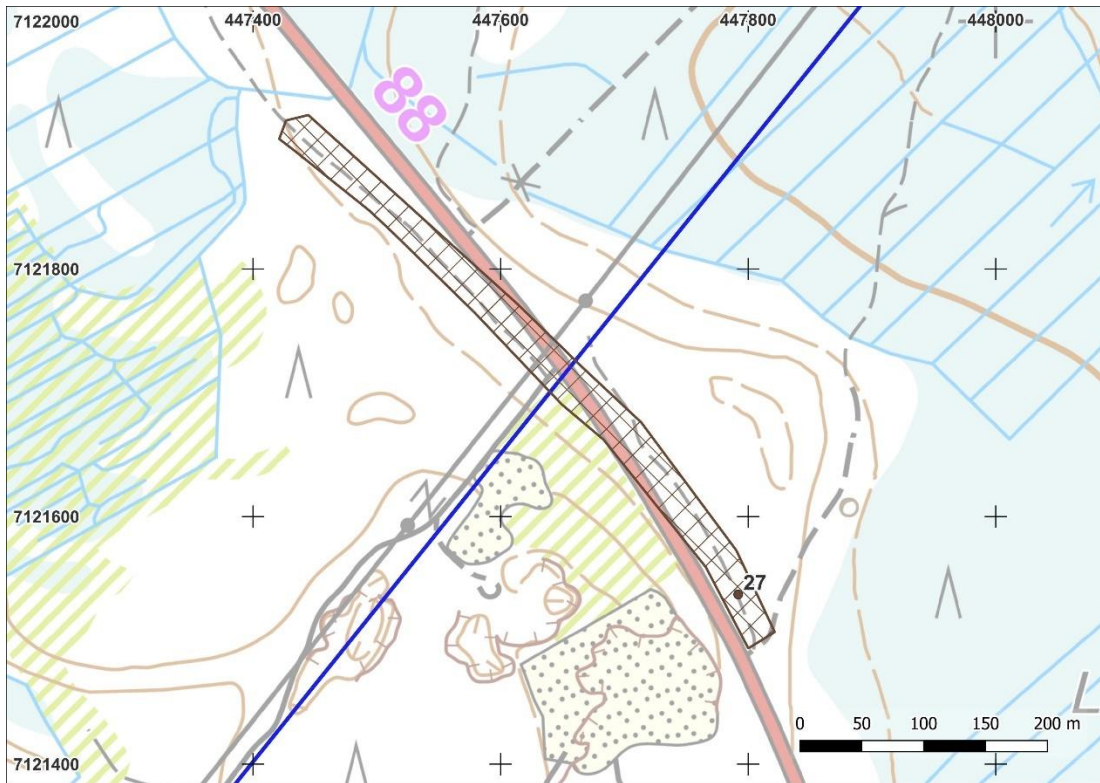
Kunta:	Siikalatva
Muinaisjäännöstunnus:	1000055032
Muinaisjäännösstatus:	muu kulttuuriperintökohde
Muinaisjäännöstyyppi:	kulkuväylät, tienpohjat
Ajoitus:	historiallinen
Aiemmat tutkimukset:	Jaana Itäpalo inventointi 2020 Hans-Peter Schulz inventointi 2023
Koordinaatit:	N 7121537 E 447792 z alin 105.00 ylin 107.50
Koordinaattiselite:	Tien linjaus metsätiellä kohderajauksen kaakkoisosassa

Kuvaus: Siikajoen pitäjän alueella kulki 1600-luvulla kolme virallista tieyhteyttä, joista tie Oulusta Savonlinnaan oli yksi. 1600-luvulla tie oli kulkupolein ajettavissa talvella, kesäisin tie oli ratsupolkuna. Kuopio–Pyhäntä–Piippola–Pulkkila–Rantsila–Temmes–Oulu talvitie tunnettiin jo 1600-luvun alussa (Siikajokilaakson historia 2, s. 196). Kesätienä linjaus oli Oulusta Piippolaan jo 1600-luvulla (Siikajokilaakson historia 1, s. 191, 196, 452 ja 456).

Piippolassa on säilynyt Savontien linjausta useita kilometrejä Vanhan maantien kohdalla. Linjaus kulkee Kortteisen tekojärven pohjoispuolelta luoteeseen kuivassa hiekkapohjaisessa kangasmaastossa n. 9,5 km, linjauksen varrella sijaitsee asutusta itäpäässä. Vanhan maantien itäosasta käytetään myös nimitystä Suolatie. Tietä käyttivät mm. Ruotsi-Suomen joukot Suomen sodan aikana. Tielinjaus on merkitty ja nimetty vuosina 1773–1786 laadituille Piippolan isonjaon kartoille.

Vanha Savontien linjaus kulkee Fingridin johtokäytävän kohdalla ja nykyisen lisalmentien sekä sen itä- ja länsipuolella kulkevien metsäteiden/-urien kohdilla. Tielinjauksen ympäristössä kasvaa nuorta talousmetsää, nykyinen johtokäytävä on puuton. Vanhasta tiestä ei ole säilynyt arkeologisiksi katsottavia rakenteita.

Inventointi 2025: Kohteen todettiin olevan ennallaan.

Kartta 38. Savontie kohdekartta.

Kohde on merkitty ruskealla pisteellä numero 27 ja aluerajaus ruskealla vinorasterilla. Sähkölinja on merkitty tummansinisellä viivalla.

Kuva 45. Savontie. Kaakkoon. Kuva: MS.

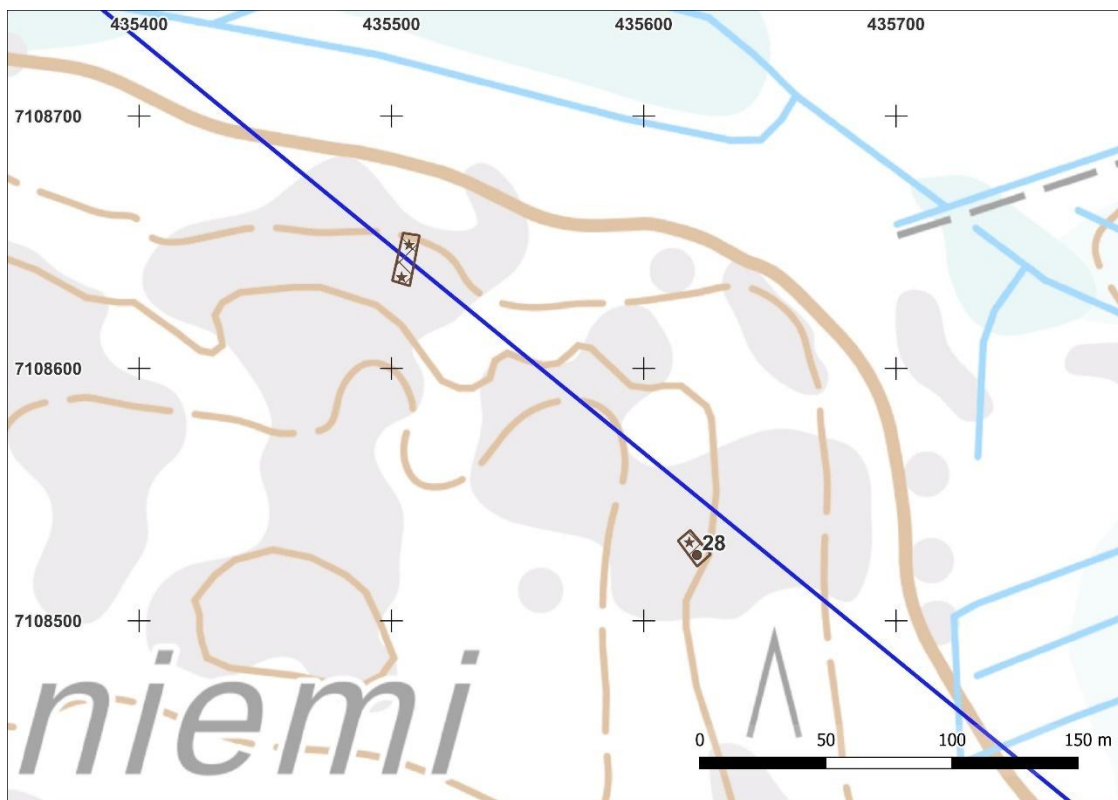

5.28. Siikaniemi 3

Nimi:	Siikaniemi 3
Kunta:	Haapavesi
Muinaisjäännöstunnus:	1000043472
Muinaisjäännösstatus:	muu kulttuuriperintökohde
Muinaisjäännöstyyppi:	raaka-aineen hankintapaikat, louhokset
Ajoitus:	historiallinen
Aiemmat tutkimukset	Jaana Itäpalo inventointi 2021
Koordinaatit:	N 7108526 E 435621 z 122.5–125.0 m mpy
Koordinaattiselite:	GPS-mittaus, rakenne 1

Muinaisjäännösrekisterin kuvaus: Siikaniemen kallioilla on tehty avohakkuu ja alueella kasvaa laajasti nuorta mäntytaimikkoa. Kallioiden pohjoislaidalla ja itäosassa on kivien louhinnassa syntyneitä jätekiviä, ne on osin kasattu röykkiöiksi (alakohteet 1-2), osin ne sijaitsevat hajanaisesti (alakohteet 3-4) ja ovat liikkuneet viime vuosina suoritettussa avohakkuussa. Joitakin kiviä on ehkä myöhemmin aseteltu hieman rajakivien tapaankin, mutta ne eivät sijaitse kuitenkaan vanhoilla tila- tai muilla rajalinjoilla. Kivissä ei erotu porajälkiä ja ne ovat pääosin hyvin särmikkäitä, jotka piirteet viittaavat perinteiseen louhintatapaan hakkaamalla, tässä on voitu käyttää hyväksi myös lämpötilan vaihteluja. Kivien pinnalla kasvaa sammalia ja jäkäliä. Louhintatavan ja pintakasvillisuuden perusteella kiviaines on voitu irrottaa kallioista yli 100 vuotta sitten. Rakenteet 1 ja 2 sijaitsevat noin 5 metrin etäisyydellä toisistaan ja rakenteet 3 ja 4 noin 13 metrin etäisyydeltä toisistaan. Rakenteiden 1–2 ja 3–4 etäisyys toisistaan on noin 150 metriä.

Inventointi 2025: Rakenteet 1–4 tarkastettiin inventoinnin aikana ja niiden todettiin olevan kuvauksen mukaisia.

Kartta 39. Siikaniemi 3 kohdekartta.

Kohde on merkitty ruskealla pisteellä numero 28 ja aluerajaus ruskealla vinorasterilla. Alakohteet on merkitty ruskealla tähdellä. Sähkölinjan reitti on merkitty tummansinisellä viivalla.

Kuva 46. Rakenne 1. Luoteeseen. Kuva: NL.

Kuva 47. Alakohteet 3 & 4. Etualalla rakenne 3 ja kuvassa vasemmalla taka-alalla rakenne 4. Koilliseen. Kuva: NL.

5.29. Piipsankallio 4*

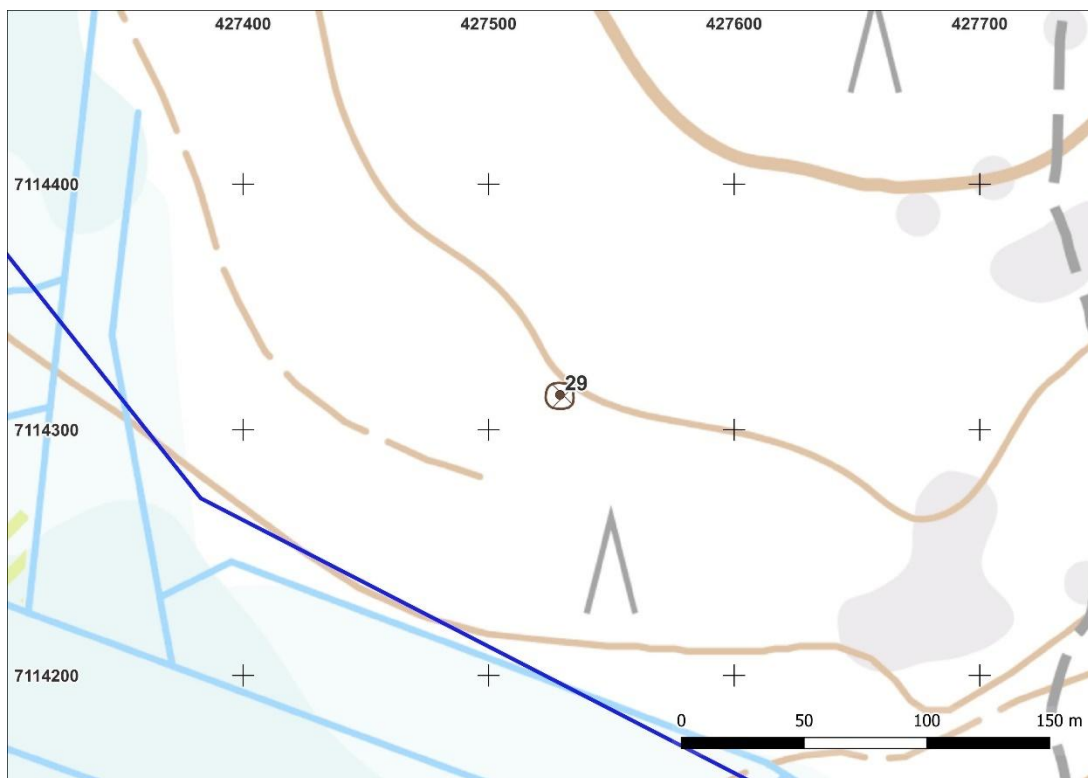
Nimi:	Piipsankallio 4
Kunta:	Haapavesi
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	muu kulttuuriperintökohde
Muinaisjäännöstyyppi:	asuinpaikat, talonpohjat
Ajoitus:	historiallinen
Aiemmat tutkimukset:	-
Koordinaatit:	N 7114314 E 427529 z 114 m mpy
Koordinaattiselite:	Rakennuksen pohjan keskikohta

Inventointi 2025: Piipsankalliolla olevasta metsäkoneen kääntöpaikasta 400 metriä lounaaseen ja noin 110 metriä Porrasrämeestä koilliseen mäntyisessä istutusmetsässä sijaitseva rakennuksen pohja. Rakennuksen kivijalan mitat ovat noin 5,0 x 5,0 metriä. Kivijalan yksittäisen sivun leveys on noin metrin. Kivijalasta maanpinnalle näkyvän osuuden korkeus on noin 0,25 metriä, mutta todellisuudessa kivijalka on todennäköisesti hieman korkeampi. Kivijalka on ladottu suhteellisen tasamittaisista noin 0,4 metrin halkaisijan kivistä, joista osa vaikutti halkaistuilta. Rakennuksen pohjan keskiosan syvyys on noin 0,7 metriä suhteessa kivijalan pintaan. Keskiosan länsilaidalla erottuu noin 2 x 2 metrin kohouma, joka vaikuttaa myös olevan ladottu kivistä. Kohoumassa on päällekkäin muutama suurempi kivi sekä pienempiä noin 0,2 metrisiä kiviä. Rakennuksen pohjan keskeltä kasvaa noin 7-metrinen mänty, ja lähiympäristön puut ovat vastaavan kokoisia. Rakennuksen kivijalan ympärillä erottuu karkeasti 9 x 11 metrin puuton aukea, joka on todennäköisesti jätetty istuttamatta viimeisimmän alueella tehdyn avohakkuun jälkeen.

Rakennuksen pohjan syvimpään kohtaan tehdyssä koepistossa tavattiin noin 30 cm kerros tummanruskeaa hiekkaa, jonka jälkeen pistossa alkaa tulemaan vastaan nyrkin kokoisia kiviä. Talonpohjan viereen tehtyjen koepistojen perusteella rakennuksen ympäristö on pääosin hiekkapohjaista. Rakennukselta noin 160 metriä itään päin maaperä on paljasta kalliota.

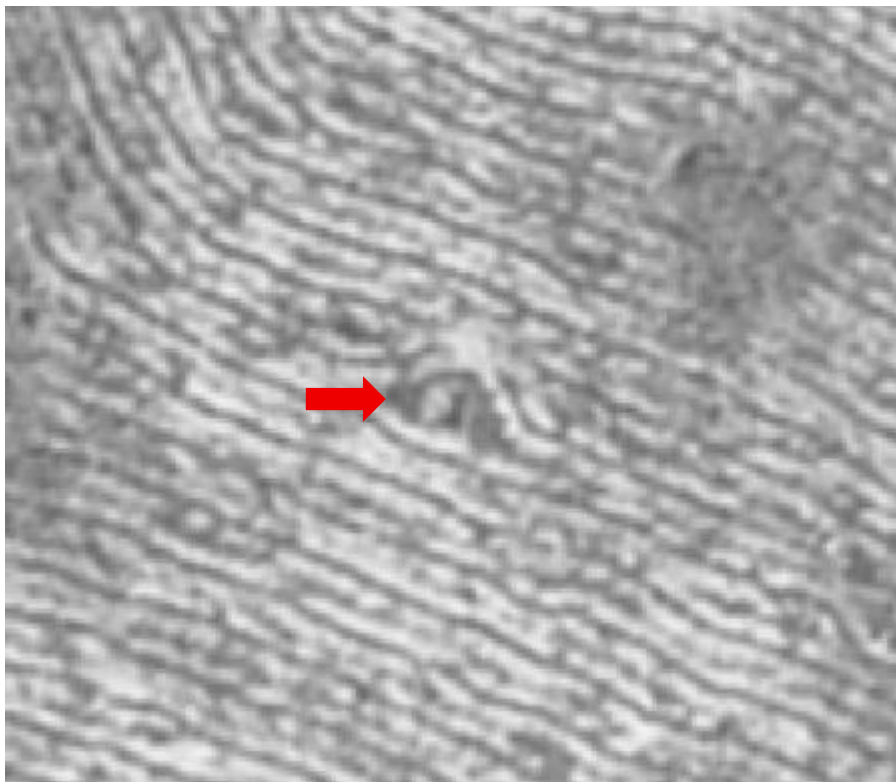
Rakennuksista ei ole merkintöjä 1900-luvun peruskartoissa eikä sitäkään vanhemmissa kartoissa. Alueesta otetuissa ilmakuvissa rakennuksen ympäristö on ollut tiheähköä metsää, eikä rakennusta pysty erottamaan, jos se on ollut tässä vaiheessa pystyssä. Vuoden 2005 ilmakuvassa rakennuksen pohja on erotettavissa alueella tehtyjen avohakkuiden jälkeen.

Kartta 40. Piipsankallio 4 kohdekartta.

Kohde on merkitty ruskealla pisteellä numero 29 ja aluerajaus ruskealla vinorasterilla. Sähkölínjan reitti on merkitty tummansinisellä viivalla.

Kuva 48. Rakennuksen pohja vuoden 2005 ilmakuvassa.

Kuva 49. Piipsankallio 4 rakennuksen kivijalkaa. Länteen. Kuva: NL.

Kuva 50. Rakennuksen pohjaa. Luoteeseen. Kuva: NL.

Lähteet

Tutkimusraportit: (https://www.kyppi.fi/palveluikkuna/raportti/read/asp/r_default.aspx)

- Itäpalo, Jaana 2018. Haapavesi, Piipsannevan tuulivoimapuiston suunnittelualueen arkeologinen inventointi. Keski-Pohjanmaan ArkeologiaPalvelu.
- Itäpalo, Jaana 2020. Siikalatva, Piippolan kirkonkylän osayleiskaavan arkeologinen inventointi. Keski-Pohjanmaan ArkeologiaPalvelu.
- Schulz, Hans-Peter 2020. Kärsämäki, Siikalatva, Tuulikaarron tuulivoimapuiston arkeologinen inventointi. Keski-Pohjanmaan ArkeologiaPalvelu.
- Itäpalo, Jaana 2021. Haapavesi, Piipsannevan kiviainesottoalueen arkeologinen inventointi. Keski-Pohjanmaan ArkeologiaPalvelu.
- Itäpalo, Jaana ja Schulz, Hans-Peter 2021. Siikalatva, Uljuan tuulivoimapuiston arkeologinen inventointi. Keski-Pohjanmaan ArkeologiaPalvelu.
- Sepänmaa, Timo, Bilund, Antti, Poutiainen, Hannu ja Jussila, Timo, 2023. Metsälinja II voimajohtolinjan arkeologinen inventointi välillä Vaala Nuojunkangas - Haapajärvi Pysäysperä sekä eräiden linjaosuuksien tarkastus Kinnulassa ja Saarijärvellä 2022. Mikroliitti Oy.
- Itäpalo, Jaana ja Schulz, Hans-Peter 2022–2023. Uljuan tuulivoimapuiston laajennusosien ja voimajohtoreittien arkeologinen inventointi. Keski-Pohjanmaan ArkeologiaPalvelu.

Kartat:

Kansallisarkisto: (<https://astia.narc.fi/uusiastia/>)

Pitäjäntkartat

- Maanmittaushallituksen historiallinen kartta-arkisto (kokoelma). Ia.* Pitäjänkartasto:
- Maanmittaushallituksen historiallinen kartta-arkisto (kokoelma). Ia.* Pitäjänkartasto. 3411 10 Ia.* -/- - Kärsämäki (--). Tiedosto 1082753. Kansallisarkisto. Viitattu 19.5.2025.
- <https://astia.narc.fi/uusiastia/viewer?fileId=5816831362&aineistoid=2386913727>
- Maanmittaushallituksen historiallinen kartta-arkisto (kokoelma). Ia.* Pitäjänkartasto. 3411 07+08 Ia.* -/- - Kärsämäki (--). Tiedosto 1082749. Kansallisarkisto. Viitattu 23.5.2025.
- <https://astia.narc.fi/uusiastia/viewer?fileId=&aineistoid=2386911307#>
- Maanmittaushallituksen historiallinen kartta-arkisto (kokoelma). Ia.* Pitäjänkartasto. 3411 08 Ia.* -/- - Piippola (--). Tiedosto 1082750. Kansallisarkisto. Viitattu 23.5.2025.
- <https://astia.narc.fi/uusiastia/viewer?fileId=&aineistoid=2386912116>
- Maanmittaushallituksen historiallinen kartta-arkisto (kokoelma). Ia.* Pitäjänkartasto. 3411 09 Ia.* -/- - Piippola (--). Tiedosto 1082751. Kansallisarkisto. Viitattu 23.5.2025.
- <https://astia.narc.fi/uusiastia/viewer?fileId=&aineistoid=2386912497>
- Maanmittaushallituksen historiallinen kartta-arkisto (kokoelma). Ia.* Pitäjänkartasto. 3411 09 Ia.* -/- - 1 Pulkila (--). Tiedosto 1082752. Kansallisarkisto. Viitattu 23.5.2025.
- <https://astia.narc.fi/uusiastia/viewer?fileId=&aineistoid=2386913239>

- Maanmittaushallituksen historiallinen kartta-arkisto (kokoelma). Ia.* Pitäjänkartasto. 3411 04+05 Ia.* -/- - Kärämäki (--). Tiedosto 1082740. Kansallisarkisto. Viitattu 23.5.2025.
- <https://astia.narc.fi/uusiastia/viewer/?fileId=&aineistoid=2386907164>
- Maanmittaushallituksen historiallinen kartta-arkisto (kokoelma). Ia.* Pitäjänkartasto. 3411 05+08 Ia.* -/- - Haapavesi (--). Tiedosto 1082741. Kansallisarkisto. Viitattu 23.5.2025.
- <https://astia.narc.fi/uusiastia/viewer/?fileId=&aineistoid=2386907687>

Kiinteistötietopalvelu, Maanmittauslaitoksen arkisto

Isojaon toimituskartat

- Separat förrättningskarta, kartdel 4A, storskifte, Piippola by. (1769)
- Separat förrättningskarta, kartdel 4b, storskifte, karta över Kärämäki skifteslags ägor. (1847)
- Separat förrättningskarta, kartdel 3, storskifte, Saviselkä skifteslags ägor. (1851)